OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZEŃ KOMUNIKACYJNYCH PROAMA

Rozdział I. Postanowienia wstępne

§1. Postanowienia ogólne

Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych PROAMA („OWU") stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych z ČESKÁ POJIŠŤOVNA Spółka Akcyjna Oddział w Polsce (działającą pod marką handlową „PROAMA") w zakresie następujących ubezpieczeń:

1) Autocasco (AC),
2) Assistance Wypadkowy (ASW),
3) Super Assistance (SAS),
4) Następstw Nieszczęśliwych Wypadków Komunikacyjne (NNW K),
5) Następstw Nieszczęśliwych Wypadków Domowe (NNW D),
6) Zielona Karta (ZK),
7) od Utraty Pracy (UP).

§2. Zawartość OWU

1. W rozdziałach od II do VI niniejszych OWU zostały uregulowane zapisy dotyczące poszczególnych ubezpieczeń, z ewentualnym podziałem na warianty, w jakich może zostać zawarta umowa ubezpieczenia.
2. Do wszystkich ubezpieczeń mają zastosowanie postanowienia Rozdziału VII. *Postanowienia wspólne* w takim zakresie, w jakim nie zostało to uregulowane odmiennie w Rozdziałach dotyczących poszczególnych ubezpieczeń.
3. Załącznikiem do OWU są Definicje niektórych pojęć używanych w OWU. Definicje te mają zastosowanie do wszystkich ubezpieczeń, uregulowanych w OWU, chyba że w ich treści zastrzeżono inaczej.

§3. Postanowienia uzgodnione indywidualnie

Za zgodą Stron do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od zawartych w OWU. Wprowadzenie takich postanowień, jak też zmian do umowy ubezpieczenia, wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Rozdział II. Ubezpieczenie Autocasco

§4. Przedmiot ubezpieczenia

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest wskazany w umowie ubezpieczenia pojazd mechaniczny.
2. Ochrona ubezpieczeniowa może objąć wyłącznie pojazd mechaniczny zdefiniowany w OWU.

§5. Zakres ubezpieczenia

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie pojazdu mechanicznego wskutek zdarzeń losowych (tzw. ubezpieczenie All Risk), w tym jego wyposażenia podstawowego lub dodatkowego.

§6. Zakres terytorialny

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje zdarzenia losowe zaistniałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz państw europejskich, z wyłączeniem kradzieży lub jej usiłowania na terytorium Białorusi i Ukrainy.

§7. Zawarcie i rozwiązanie umowy ubezpieczenia

1. Zawarcie umowy ubezpieczenia ma miejsce na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*. Może być ona zawarta w poniższych wariantach:
   1) **Casco ASO** - dla pojazdów mechanicznych, których wiek w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekroczył 3 lat,
   2) **Casco Komfortowy** – dla pojazdów mechanicznych, których wiek w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekroczył 8 lat,
   3) **Casco Optymalny** – dla pojazdów mechanicznych, których wiek w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekroczył 10 lat, o ile nie umówiono się inaczej.
2. Umowa ubezpieczenia rozwiązuje się na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*.

§8. Czas trwania odpowiedzialności PROAMA

1. Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po pozytywnym wyniku inspekcji pojazdu, chyba że umówiono się inaczej. Wynik inspekcji pojazdu uważa się za pozytywny, jeżeli Ubezpieczający nie został poinformowany o jej wyniku negatywnym w ciągu 72 godzin od zakończenia oględzin pojazdu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa kończy się na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*.

§9. Suma ubezpieczenia

1. Suma ubezpieczenia jest ustalana w wysokości odpowiadającej wartości pojazdu mechanicznego na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia, określanej na podstawie notowań rynkowych pojazdu danej marki, typu i roku produkcji z uwzględnieniem jego wyposażenia, przebiegu i stanu technicznego, zgodnie z katalogiem Eurotax.
2. Sumę ubezpieczenia ustala się bez uwzględnienia podatku od towarów i usług (VAT), jeżeli Ubezpieczony jest podatnikiem tego podatku (wartość pojazdu netto), a z uwzględnieniem tego podatku w pozostałych przypadkach (wartość pojazdu brutto), chyba że umówiono się inaczej.
3. Suma ubezpieczenia ulega zmniejszeniu o wypłacone odszkodowania, chyba że umówiono się inaczej. Tak zmniejszona suma ubezpieczenia może zostać podwyższona na wniosek ubezpieczającego w drodze zmiany umowy ubezpieczenia, do której stosuje się odpowiednio postanowienia o jej zawarciu.

§10. Franszyzy

1. Jeżeli wysokość szkody nie przekracza franszyzy integralnej wskazanej w umowie ubezpieczenia szkoda nie jest objęta ochroną ubezpieczeniową PROAMA.
2. Odszkodowanie zmniejsza się o wartość franszyzy redukcyjnej wskazanej w umowie ubezpieczenia, chyba że umówiono się inaczej.

§11. Składka ubezpieczeniowa

Składka ubezpieczeniowa jest ustalana na podstawie:

1) wartości pojazdu mechanicznego, sposobu jego użytkowania oraz miejsca zamieszkania lub siedziby jego właściciela; w przypadku kilku właścicieli pojazdu podczas ustalania składki ubezpieczeniowej uwzględnia się miejsce zamieszkania właściciela wskazanego przez Ubezpieczającego jako pierwszego ze współwłaścicieli spośród osób fizycznych, a w razie ich braku – pierwszego spośród pozostałych współwłaścicieli,
2) wariantu ubezpieczenia, wysokości franszyz oraz sposobu opłacania składki,
3) okoliczności dotyczących Ubezpieczonego, w tym jego wieku i czasu posiadania uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi,
4) dotychczasowego przebiegu ubezpieczenia Autocasco oraz innych okoliczności mogących mieć wpływ na prawdopodobieństwo powstania szkody lub jej wysokość, o które Ubezpieczający był pytany przy zawarciu umowy ubezpieczenia,
5) posiadania innych rodzajów ubezpieczeń w PROAMA oraz kosztów związanych z zawarciem umowy ubezpieczenia.

§12. Urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą

1. Pojazdy mechaniczne o wartości do 50 000 zł brutto muszą mieć zainstalowane przynajmniej jedno urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą, a pojazdy o wyższej wartości muszą mieć zainstalowane przynajmniej dwa różnego rodzaju takie urządzenia, chyba że umówiono się inaczej. PROAMA może uzależnić zawarcie umowy ubezpieczenia od zainstalowania dodatkowych urządzeń zabezpieczających przed kradzieżą.
2. Warunkiem odpowiedzialności PROAMA za szkody powstałe wskutek kradzieży lub usiłowania kradzieży pojazdu mechanicznego, w tym jego wyposażenia podstawowego lub dodatkowego, jest zamknięcie pojazdu zgodnie z jego konstrukcją oraz prawidłowe działanie urządzeń zabezpieczających przed kradzieżą w wymaganej liczbie w chwili dokonania kradzieży lub jej usiłowania. Powyższy warunek nie dotyczy rozboju lub wymuszenia rozbójniczego.

§13. Wyłączenia odpowiedzialności

1. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
   1) będących skutkiem działań wojennych, aktów terrorystycznych, rozruchów lub zamieszek lub powstałych w czasie użycia pojazdu mechanicznego w związku z obowiązkowymi świadczeniami na rzecz wojska lub policji, jak też powstałych w wyniku rozporządzeń jakiegokolwiek rządu lub władzy państwowej lub lokalnej oraz w pojazdach czynnie uczestniczących w akcjach protestacyjnych lub blokadach dróg,
   2) spowodowanych umyślnie przez Ubezpieczonego lub osobę upoważnioną do korzystania z pojazdu, a także osoby, z którymi Ubezpieczony lub osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że jego zapłata odpowiada w danych okolicznościach względom słuszności; spowodowanych przez Ubezpieczonego lub osobę upoważnioną do korzystania z pojazdu, a także osoby, z którymi Ubezpieczony lub osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym w związku z ich stanem nietrzeźwości lub po użyciu alkoholu zgodnie z definicjami zawartymi w OWU albo narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii lub podobnie działających leków,
   3) spowodowanych przez kierującego pojazdem bez wymaganych uprawnień do kierowania danym rodzajem pojazdów, o ile miało to wpływ na powstanie szkody, a także w trakcie użycia przez niego pojazdu jako narzędzia przestępstwa, jak również wtedy kiedy zbiegł on z miejsca zdarzenia lub oddalił się mimo spoczywającego na nim prawnego obowiązku lub polecenia pozostania na miejscu zdarzenia wydanego przez upoważnioną osobę, chyba że miało to na celu ratowanie życia lub zdrowia ludzkiego,
   4) powstałych w związku z okolicznościami, które spowodowały niedopuszczenie pojazdu do ruchu lub niezaliczenie przez pojazd badań technicznych, a w przypadku pojazdów podlegających rejestracji – odmowę zarejestrowania pojazdu, jak też powstałych w trakcie wyścigów, rajdów i zawodów lub treningów do tych jazd, jak również podczas użycia pojazdu jako rekwizyt lub do jazd próbnych.
2. Ochroną ubezpieczeniową nie są też objęte szkody:
   1) wynikające z wadliwego wykonania pojazdu lub jego naprawy, a także powstałe w następstwie jego użytkowania niezgodnie z przeznaczeniem (w tym wskutek niewłaściwego załadowania lub przewożenia ładunku lub bagażu), jak również powstałe w wyniku niewłaściwego doboru paliwa, płynów i materiałów eksploatacyjnych, a także będące skutkiem wadliwego doboru, montażu lub regulacji instalacji gazowej,
   2) polegające na uszkodzeniu silnika pojazdu wskutek zassania wody podczas jego pracy lub próby uruchomienia silnika w warunkach stwarzających takie zagrożenie,
   3) polegające na pogorszeniu się stanu technicznego pojazdu w tym wskutek eksploatacji, korozji, utlenienia, zawilgocenia, pleśni lub oddziaływania normalnych warunków atmosferycznych,
   4) polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu ogumienia, chyba że powstały one wskutek działania osób trzecich lub powstały jednocześnie z uszkodzeniem lub zniszczeniem innych części pojazdu,
   5) stanowiące awarię pojazdu.
3. W przypadku kradzieży z wyłączeniem rozboju i wymuszenia rozbójniczego ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód powstałych, gdy:
   1) w pojeździe lub w miejscu, do którego mają dostęp osoby nieupoważnione został pozostawiony dowód rejestracyjny pojazdu lub kluczyki lub urządzenie służące do otwarcia lub uruchomienia pojazdu,
   2) zostały utracone kluczyki lub urządzenie służące do otwarcia lub uruchomienia pojazdu, a właściciel pojazdu nie wymienił zamków w pojeździe lub nie zmienił kodów dostępu do pojazdu niezwłocznie po ich utracie.

§14. Obowiązki w razie zajścia zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową i skutki ich niewykonania

1. W razie zajścia zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową Ubezpieczający i Ubezpieczony są zobowiązani:
   1) zapewnić bezpieczeństwo w miejscu wypadku oraz zawiadomić policję lub inne właściwe organy o wypadku z ofiarami w ludziach, jak też o każdej szkodzie powstałej w okolicznościach uzasadniających wniosek, że powstała w wyniku bądź w związku z popełnieniem przestępstwa,
   2) użyć wszelkich dostępnych środków w celu zapobieżenia zwiększeniu się rozmiarów zaistniałej szkody lub zapobieżenia kolejnej szkodzie,
   3) najpóźniej w ciągu 3 dni od uzyskania wiadomości o szkodzie, powiadomić policję lub inne właściwe organy o kradzieży pojazdu, w tym jego wyposażenia podstawowego lub dodatkowego,
   4) zawiadomić telefonicznie lub w inny sposób PROAMA o kradzieży pojazdu w terminie 3 dni od uzyskania informacji o jej dokonaniu, zaś o pozostałych zdarzeniach objętych ochroną ubezpieczeniową w terminie 7 dni od dnia ich zajścia,
   5) nie dokonywać w uszkodzonym pojeździe żadnych zmian w zakresie związanym ze szkodą oraz nie rozpoczynać naprawy, o ile nie jest to uzasadnione koniecznością dalszej bezpiecznej jazdy, bez wcześniejszych oględzin pojazdu lub akceptacji zmian lub naprawy przez PROAMA, chyba że takie oględziny nie zostały przeprowadzone a PROAMA nie zajęła żadnego stanowiska w tym zakresie w terminie 7 dni od otrzymania zawiadomienia o szkodzie.
2. W razie szkody spowodowanej przez osoby trzecie, w tym zderzenia z innym pojazdem, Ubezpieczający i Ubezpieczony są zobowiązani w miarę możliwości ustalić:
   1) dane kierującego innym pojazdem lub osób trzecich biorących udział w zdarzeniu lub będących świadkami zdarzenia (w tym imię i nazwisko, adres, numer telefonu, adres e-mail),
   2) dane dotyczące pojazdu sprawcy szkody (w tym markę, numer rejestracyjny i państwo rejestracji pojazdu),
   3) dane zakładu ubezpieczeń, w którym sprawca szkody posiada ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych i dokumentu potwierdzającego zawarcie tego ubezpieczenia (w tym certyfikatu Zielonej Karty lub ubezpieczenia granicznego) lub inne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej obejmujące skutki tego zdarzenia.
3. Jeżeli szkoda została spowodowana przez zwierzęta domowe lub hodowlane, Ubezpieczający i Ubezpieczony są zobowiązani w miarę możliwości ustalić dane właściciela zwierząt (w tym imię i nazwisko, adres, numer telefonu, adres e-mail) oraz dane zakładu ubezpieczeń, w którym właściciel zwierząt posiada ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej obejmujące skutki tego zdarzenia.
4. W przypadku szkód powstałych za granicą naprawa pojazdu powinna być dokonana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że PROAMA wyrazi zgodę na przeprowadzenie naprawy częściowej za granicą w zakresie niezbędnym do dalszej bezpiecznej jazdy albo koszt naprawy pojazdu w dniu jej wykonania nie przekracza równowartości 1 000 euro. Jeżeli przeprowadzona za granicą naprawa przekracza zakres niezbędny do kontynuowania dalszej bezpiecznej jazdy albo kwotę wskazaną w zdaniu poprzedzającym, odszkodowanie w tej części jest ustalane i wypłacane według cen obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że faktycznie poniesione koszty są niższe.
5. Ubezpieczający i Ubezpieczony mają obowiązek ułatwić PROAMA ustalenie okoliczności powstania i rozmiaru szkody, zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń regresowych od sprawcy szkody i udzielić wszelkiej pomocy w przeprowadzeniu postępowania regresowego, a w razie kradzieży pojazdu mechanicznego również przekazać PROAMA, w trybie ustalonym z PROAMA, wszystkie posiadane przez siebie dokumenty potwierdzające pochodzenie pojazdu oraz wszystkie komplety kluczyków lub innych urządzeń służących do otwarcia lub uruchomienia pojazdu wraz z kompletem sprawnych urządzeń uruchamiających urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą.
6. W razie naruszenia przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku zapobieżenia szkodzie lub zwiększenia się jej rozmiarów, PROAMA jest wolna od odpowiedzialności za szkodę powstałą z tego powodu. W przypadku naruszenia przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego innych obowiązków, odszkodowanie zostanie zmniejszone w takim stopniu, w jakim naruszenie spowodowało zwiększenie się rozmiarów szkody, uniemożliwiło PROAMA ustalenie okoliczności jej powstania lub wysokości odszkodowania albo dochodzenie roszczeń regresowych.

§15. Ustalenie wysokości odszkodowania – zasady ogólne

1. PROAMA, oprócz wypłaty odszkodowania, zwróci również udokumentowane i uzasadnione okolicznościami danego zdarzenia koszty działań podjętych w celu zmniejszenia szkody lub zabezpieczenia mienia bezpośrednio zagrożonego szkodą.
2. Wysokość odszkodowania wraz z kosztami działań w celu zmniejszenia szkody lub zabezpieczenia mienia bezpośrednio zagrożonego szkodą oraz kosztami dodatkowymi pokrywanymi przez PROAMA nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia wskazanej w umowie ubezpieczenia i obowiązującej w dniu powstania szkody.
3. Jeżeli w umowie ubezpieczenia suma ubezpieczenia została ustalona z uwzględnieniem podatku VAT, wartość pojazdu oraz koszty naprawy również ustala się z uwzględnieniem tego podatku.
4. Region, do którego odnosi się ustalenie średnich stawek za roboczogodzinę, obejmuje miejscowość, w której były naprawione uszkodzenia pojazdu, będące podstawą roszczenia, a w razie ich nienaprawienia – miejscowość zamieszkania lub siedziby Ubezpieczonego, jeżeli znajduje się w niej co najmniej 5 warsztatów naprawczych kategorii odpowiedniej do wariantu ubezpieczenia, a jeżeli tych warsztatów jest mniej – tę miejscowość oraz miejscowość lub miejscowości sąsiednie na terenie których znajduje się co najmniej 5 warsztatów naprawczych takiej kategorii.

§16. Ustalenie wysokości odszkodowania w przypadku szkody częściowej

1. Odszkodowanie pokrywa koszty naprawy pojazdu w zakresie określonym w dokumencie oceny technicznej sporządzonej przez PROAMA, chyba że PROAMA odstąpi od wykonania takiej oceny.
2. Odszkodowanie nie może przekroczyć wartości pojazdu mechanicznego w dniu powstania szkody, określanej na podstawie notowań rynkowych pojazdu danej marki, typu i roku produkcji z uwzględnieniem jego wyposażenia, przebiegu i stanu technicznego, zgodnie z katalogiem Eurotax.
3. Ustalenie odszkodowania ma miejsce:
   1) w wariancie Casco ASO i Casco Komfortowy - zgodnie z wnioskiem Ubezpieczonego na podstawie wyceny dokonanej przez PROAMA albo na podstawie faktur, rachunków i innych dokumentów, z których wynika naprawa pojazdu i wysokość kosztów tej naprawy,
   2) w wariancie Casco Optymalny – na podstawie wyceny dokonanej przez PROAMA.
4. Podczas ustalenia wysokości odszkodowania za szkody w ogumieniu, akumulatorze oraz elementach układu wydechowego uwzględnia się indywidualne zużycie eksploatacyjne tych części pojazdu stosownie do ich stanu faktycznego.
5. **Odszkodowanie w wariancie Casco ASO** jest ustalane zgodnie z poniższymi zasadami:
   1) koszty robocizny oblicza się według norm czasowych operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu i ujętych w katalogu Audatex (czas naprawy) oraz stawek za roboczogodzinę stosowanych w autoryzowanych warsztatach naprawczych w regionie, w którym pojazd był naprawiany, a w razie jego nienaprawienia – w regionie, w którym znajdują się takie warsztaty, najbliższym miejscu zamieszkania lub siedzibie Ubezpieczonego,
   2) koszt materiałów i części zamiennych ustala się zgodnie z cenami nowych oryginalnych materiałów i części zamiennych sygnowanych logo producenta lub dystrybuowanych w sieci producenta lub oficjalnego importera pojazdu.
6. **Odszkodowanie w wariancie Casco Komfortowy** jest ustalane zgodnie z poniższymi zasadami:
   1) koszty robocizny oblicza się według norm czasowych operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu i ujętych w katalogu Audatex (czas naprawy) oraz średnich stawek za roboczogodzinę stosowanych w nieautoryzowanych warsztatach naprawczych, nie wyższych niż stawki ASO w regionie, w którym pojazd był naprawiany, a w razie jego nienaprawienia – w regionie, w którym znajdują się takie warsztaty, najbliższym miejscu zamieszkania lub siedzibie Ubezpieczonego,
   2) koszt materiałów i części zamiennych ustala się zgodnie z cenami nowych materiałów i części zamiennych niesygnowanych logo producenta pojazdu co do których producent zaświadcza, że zostały wyprodukowane zgodnie ze specyfikacjami i standardami ustalonymi przez producenta pojazdu i są tej samej jakości, co materiały i części stosowane przez producenta pojazdu, a w razie braku takich materiałów i części - zgodnie z cenami nowych oryginalnych materiałów i części zamiennych sygnowanych logo producenta lub dystrybuowanych w sieci producenta lub oficjalnego importera pojazdu, pomniejszonymi o 30%,
   3) jeżeli ustalenie odszkodowania ma miejsce zgodnie z wnioskiem Ubezpieczonego na podstawie wyceny dokonanej przez PROAMA koszt materiałów i części zamiennych ustala się również z uwzględnieniem procentowego zużycia części zamiennych (amortyzacji), zależnego od okresu eksploatacji pojazdu ustalonego na dzień powstania szkody, zgodnie z poniższą tabelą:

Okres eksploatacji pojazdu	Amortyzacja	Okres eksploatacji pojazdu	Amortyzacja
do 3 lat (włącznie)	15%	od 5 do 8 lat (włącznie)	35%
od 3 do 5 lat (włącznie)	25%	od 8 do 10 lat (włącznie)	50%

7. **Odszkodowanie w wariancie Casco Optymalny** jest ustalane zgodnie z poniższymi zasadami:
   1) koszty robocizny oblicza się według norm czasowych operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu i ujętych w katalogu Audatex (czas naprawy) oraz średnich stawek za roboczogodzinę stosowanych w nieautoryzowanych warsztatach naprawczych w regionie, w którym pojazd był naprawiany, a w razie jego nienaprawienia – w regionie, w którym znajdują się takie warsztaty, najbliższym miejscu zamieszkania lub siedzibie Ubezpieczonego,
   2) koszt materiałów i części zamiennych ustala się zgodnie z cenami nowych materiałów i części zamiennych o porównywalnej jakości co do których producent zaświadcza, że zostały wyprodukowane zgodnie ze specyfikacjami i standardami ustalonymi przez producenta pojazdu i są tej samej jakości co materiały i części zamienne stosowane przez producenta pojazdu, a w razie braku takich materiałów i części - zgodnie z cenami nowych oryginalnych materiałów i części zamiennych sygnowanych logo producenta lub dystrybuowanych w sieci producenta lub oficjalnego importera pojazdu, pomniejszonymi o 30%,
   3) koszt materiałów i części zamiennych ustala się również z uwzględnieniem procentowego zużycia części zamiennych (amortyzacji), zależnego od okresu eksploatacji pojazdu ustalonego na dzień powstania szkody, zgodnie z poniższą tabelą:

Okres eksploatacji pojazdu	Amortyzacja	Okres eksploatacji pojazdu	Amortyzacja
do 3 lat (włącznie)	15%	od 8 do 10 lat (włącznie)	50%
od 3 do 5 lat (włącznie)	25%	od 10 lat	70%
od 5 do 8 lat (włącznie)	35%		

8. Jeżeli w wariantach Casco ASO i Casco Komfortowy odszkodowanie ustalone na podstawie faktur, rachunków i innych dokumentów, z których wynika naprawa pojazdu mechanicznego i wysokość kosztów tej naprawy przekracza o przynajmniej 30% wysokość odszkodowania ustalonego na podstawie wyceny naprawy dla odpowiedniego wariantu ubezpieczenia, odszkodowanie należy się w wysokości wynikającej z tej wyceny naprawy, powiększonej o 30%.

§17. Ustalenie wysokości odszkodowania w przypadku szkody całkowitej

1. Szkoda całkowita ma miejsce, jeżeli wskazany w umowie ubezpieczenia pojazd mechaniczny uległ uszkodzeniu lub zniszczeniu w stopniu uniemożliwiającym jego odbudowę z przyczyn technicznych lub w przypadku, kiedy przewidywane koszty jego naprawy przekraczają 70% jego wartości w dniu powstania szkody, ustalanej na podstawie notowań rynkowych pojazdu danej marki, typu i roku produkcji z uwzględnieniem jego wyposażenia, przebiegu i stanu technicznego, zgodnie z katalogiem Eurotax.
2. Przy ustaleniu kosztów naprawy pojazdu mechanicznego w celu ustalenia, czy ma miejsce szkoda całkowita, uwzględnia się koszty naprawy pojazdu zgodnie z zasadami właściwymi dla wariantu ubezpieczenia, w jakim pojazd został ubezpieczony.

3. Odszkodowanie ustala się jako różnicę pomiędzy wartością pojazdu mechanicznego w dniu powstania szkody, ustalaną na podstawie notowań rynkowych pojazdu danej marki, typu i roku produkcji z uwzględnieniem jego wyposażenia, przebiegu i stanu technicznego, zgodnie z katalogiem Eurotax, a wartością pozostałości pojazdu.

§18. Ustalenie wysokości odszkodowania w przypadku kradzieży

W przypadku kradzieży odszkodowanie jest ustalane w wysokości wartości pojazdu mechanicznego w dniu powstania szkody, określonej na podstawie notowań rynkowych pojazdu danej marki, typu i roku produkcji z uwzględnieniem jego wyposażenia, przebiegu i stanu technicznego, zgodnie z katalogiem Eurotax.

§19. Koszty dodatkowe pokrywane przez PROAMA

1. Ubezpieczony jest zobowiązany poinformować PROAMA o przeprowadzeniu dodatkowego badania technicznego pojazdu, w którym została dokonana naprawa wynikająca ze zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, jeżeli naprawa miała miejsce w zakresie elementów układu nośnego, hamulcowego lub kierowniczego mających wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego. PROAMA pokryje koszty dodatkowego badania technicznego.
2. W wariantach Casco ASO i Casco Komfortowy PROAMA na wniosek Ubezpieczonego zorganizuje i pokryje, do wysokości 400 zł, koszty odwiezienia wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu do miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego po zakończeniu w warsztacie prac naprawczych będących skutkiem wypadku.

§20. Zgłoszenie szkody i wypłata odszkodowania

1. Ubezpieczający i Ubezpieczony przy zgłoszeniu szkody są zobowiązani podać do wiadomości PROAMA wszystkie wymagane przez PROAMA informacje niezbędne do ustalenia odpowiedzialności PROAMA oraz wysokości odszkodowania, jak też udostępnić niezbędne dokumenty w tym celu.
2. Jeżeli w wariantach Casco ASO i Casco Komfortowy odszkodowanie jest ustalane na podstawie faktur, rachunków i innych dokumentów, z których wynika naprawa pojazdu mechanicznego i wysokość kosztów tej naprawy, na żądanie PROAMA Ubezpieczony ma obowiązek umożliwić dokonanie oględzin pojazdu w trakcie przeprowadzanej naprawy lub przedstawić naprawiony pojazd do oględzin ponaprawczych.
3. W razie kradzieży pojazdu mechanicznego, w tym jego wyposażenia podstawowego lub dodatkowego, odszkodowanie jest wypłacane po przeniesieniu prawa własności pojazdu lub tego wyposażenia na PROAMA, chyba że PROAMA zrzeknie się tego uprawnienia.
4. W razie odzyskania pojazdu, w tym jego wyposażenia podstawowego lub dodatkowego, po wypłacie odszkodowania, na wniosek Ubezpieczonego PROAMA przeniesie na niego prawo ich własności, za zwrotem wypłaconego odszkodowania, jeżeli wcześniej to prawo zostało nabyte przez PROAMA.

Rozdział III. Ubezpieczenie Assistance

Sekcja I. Postanowienia wspólne

§21. Warianty ubezpieczenia

Umowa ubezpieczenia może być zawarta w wariancie Assistance Wypadkowy albo w wariancie Super Assistance, stanowiącym rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w stosunku do wariantu Assistance Wypadkowy.

§22. Przedmiot ubezpieczenia

Przedmiotem ubezpieczenia jest zorganizowanie lub zorganizowanie i pokrycie kosztów świadczenia usług assistance dla kierującego wskazanym w umowie ubezpieczenia pojazdem mechanicznym, a w wariancie Super Assistance również pasażerów tego pojazdu w liczbie określonej w jego dowodzie rejestracyjnym.

§23. Zakres ubezpieczenia

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje zdarzenia wskazane w tabelach dotyczących poszczególnych wariantów ubezpieczenia związane z korzystaniem z określonego w umowie ubezpieczenia pojazdu mechanicznego, z zastrzeżeniem że jeżeli jedno zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową uprawnia danego Ubezpieczonego jednocześnie do świadczeń z tytułu zakwaterowania kierującego pojazdem i pasażerów, udostępnienia pojazdu zastępczego, pomocy w powrocie do miejsca zamieszkania lub kontynuacji podróży oraz zapewnieniu kierowcy zastępczego, Ubezpieczonemu przysługuje prawo do jednego z powyższych, wybranego przez niego świadczenia.

§24. Zakres terytorialny

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje zdarzenia objęte ochroną ubezpieczeniową zaistniałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w wariancie Super Assistance również na terytorium państw europejskich, o ile w opisie danego zdarzenia lub usługi assistance nie wskazano inaczej.

§25. Zawarcie i rozwiązanie umowy ubezpieczenia

1. Zawarcie umowy ubezpieczenia ma miejsce na zasadach wskazanych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem, że jest ono możliwe tylko łącznie z zawarciem z PROAMA umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych lub w czasie trwania takiej umowy, a w wariancie Super Assistance dodatkowo, jeżeli ta umowa dotyczy pojazdu, którego wiek w chwili jej zawarcia nie przekroczył 10 lat, o ile nie umówiono się inaczej.
2. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu na zasadach wskazanych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie później jednak niż z chwilą rozwiązania zawartej z PROAMA umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

§26. Czas trwania odpowiedzialności PROAMA

Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się i kończy zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*.

§27. Limity odpowiedzialności

Limity odpowiedzialności są ustalane odrębnie dla poszczególnych usług assistance i stanowią górną granicę odpowiedzialności PROAMA w odniesieniu do każdego ze zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową, chyba że w odniesieniu do danej usługi zastrzeżono inaczej.

§28. Składka ubezpieczeniowa

Składka ubezpieczeniowa jest ustalana z zastosowaniem kryteriów przyjętych dla ustalania składki dla umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, z uwzględnieniem wariantu ubezpieczenia.

§29. Wyłączenia odpowiedzialności

1. Świadczenia assistance nie przysługują jeżeli zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową:
   1) jest skutkiem działań wojennych, aktów terrorystycznych, rozruchów lub zamieszek lub zostało spowodowane działaniem materiałów radioaktywnych,
   2) zostało spowodowane umyślnie przez Ubezpieczonego lub osoby, z którymi Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, jak też w wyniku kierowania przez Ubezpieczonego lub wyżej wymienione osoby pojazdem bez wymaganych uprawnień; w razie rażącego niedbalstwa świadczenie nie należy się, chyba że jego zapłata odpowiada w danych okolicznościach względom słuszności,
   3) zostało spowodowane przez Ubezpieczonego lub osoby, z którymi Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym w związku z ich stanem nietrzeźwości lub po użyciu alkoholu zgodnie z definicjami zawartymi w OWU albo narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii lub podobnie działających leków,
   4) powstało w związku z usiłowaniem lub popełnieniem przez Ubezpieczonego przestępstwa,
   5) zostało spowodowane przez kierującego pojazdem w trakcie świadczenia płatnych usług, w tym przewozu osób lub ładunków, używania pojazdu do nauki jazdy, jak też podczas używania pojazdu do transportu towarów niebezpiecznych, w tym paliw, substancji toksycznych czy wybuchowych,
   6) powstało w związku z okolicznościami, które spowodowały niedopuszczenie pojazdu do ruchu lub niezaliczenie przez pojazd badań technicznych, a w przypadku pojazdów podlegających rejestracji – odmowę zarejestrowania pojazdu,
   7) powstało w trakcie wyścigów, rajdów i zawodów lub treningów do tych jazd, podczas użycia pojazdu jako rekwizyt lub do jazd próbnych, jak również podczas zarobkowego wynajmu pojazdu,
   8) polegało na uszkodzeniu silnika pojazdu wskutek zassania wody podczas jego pracy lub próby uruchomienia silnika w warunkach stwarzających takie zagrożenie,
   9) powstało wskutek błędów w konserwacji pojazdu lub wskutek naruszenia warunków gwarancji, jaką jest objęty pojazd.
2. W przypadku Assistance Wypadkowego ochroną ubezpieczeniową nie są objęte zdarzenia powstałe wskutek zużycia wynikającego z normalnej eksploatacji pojazdu.
3. Ochroną ubezpieczeniową nie jest objęty ładunek przewożony w pojeździe oraz bagaż i inne przedmioty pozostawione w pojeździe podczas jego holowania.
4. Ochroną ubezpieczeniową nie są ponadto objęte takie same awarie, jakie już były zgłoszone PROAMA i w związku z którymi były świadczone usługi assistance, jeżeli po pierwszej awarii nie została usunięta jej przyczyna.
5. W przypadku organizacji transportu Ubezpieczonego, nie są pokrywane koszty opłat drogowych, celnych i innych o podobnym charakterze, koszty wyżywienia w trakcie transportu, ani dodatkowe koszty i opłaty związane z transportem przewożonego bagażu.

§30. Obowiązki Ubezpieczonego w razie zaistnienia zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową

1. Warunkiem skorzystania ze świadczeń przewidzianych w umowie ubezpieczenia jest:
   1) przedsięwzięcie odpowiednich środków w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu w miejscu zdarzenia oraz udzielenie pomocy poszkodowanym, jak też użycie dostępnych środków w celu zmniejszenia rozmiarów szkody lub zapobieżenia kolejnej szkodzie,
   2) telefoniczne zawiadomienie PROAMA o zajściu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, jak też podanie PROAMA wszelkich istotnych okoliczności dotyczących zdarzenia i rodzaju potrzebnych usług assistance,
   3) postępowanie zgodnie z dyspozycjami PROAMA, w szczególności ułatwienie wykonywania czynności zmierzających do spełnienia świadczenia assistance.
2. Ubezpieczony jest zobowiązany zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń regresowych od sprawcy szkody i udzielić PROAMA wszelkiej pomocy w przeprowadzeniu postępowania regresowego. W przypadku naruszenia przez Ubezpieczonego tego obowiązku, odszkodowanie zostanie zmniejszone w takim stopniu, w jakim naruszenie uniemożliwiło PROAMA dochodzenie roszczeń regresowych.

§31. Realizacja świadczeń assistance

1. PROAMA organizuje i pokrywa koszty usług assistance, które są realizowane przez osoby trzecie. Za szkody wyrządzone w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem tych usług, ponoszą bezpośrednio odpowiedzialność osoby wykonujące te usługi.
2. PROAMA nie ponosi odpowiedzialności i jest zwolniona z obowiązku zwrotu jakichkolwiek kosztów poniesionych bez porozumienia z PROAMA.
3. PROAMA nie pokrywa kosztów naprawy pojazdu mechanicznego w warsztatach oraz kosztów jego konserwacji i eksploatacji, w tym kosztów paliwa i części zamiennych, a także kosztów zakupienia lub dorobienia kluczyków lub sterowników oraz zakupu kół lub opon.

Sekcja II. Assistance Wypadkowy

§32. Zdarzenia objęte ochroną ubezpieczeniową, usługi assistance oraz limity odpowiedzialności

Zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową	Usługa assistance	Limity odpowiedzialności
Unieruchomienie pojazdu wskutek wypadku	Naprawa pojazdu w miejscu wypadku	300 zł
	Holowanie pojazdu z miejsca wypadku	Odległość nie większa niż 100 km
	Holowanie pojazdu osoby poszkodowanej	Faktyczne koszty usługi
Potrzeba skorzystania przez Ubezpieczonego z usług serwisu informacyjnego	Serwis informacyjny	Faktyczne koszty usługi

Wskazane w powyższej tabeli usługi assistance polegają na wykonaniu następujących czynności:

1) **Naprawa pojazdu w miejscu wypadku** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów naprawy pojazdu unieruchomionego wskutek wypadku, w zakresie niezbędnym do kontynuowania jazdy, o ile będzie to możliwe w miejscu wypadku, z wyłączeniem kosztów płynów eksploatacyjnych, materiałów lub części zamiennych użytych do naprawy, z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia,
2) **Holowanie pojazdu z miejsca wypadku** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów holowania pojazdu unieruchomionego wskutek wypadku, jeżeli nie jest możliwe dokonanie jego naprawy w miejscu wypadku, do miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego, z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia,
3) **Holowanie pojazdu osoby poszkodowanej** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów holowania pojazdu osoby poszkodowanej unieruchomionego wskutek wypadku, jeżeli Ubezpieczony ponosi winę za spowodowanie wypadku, do najbliższego uzgodnionego z PROAMA warsztatu naprawczego albo na parking strzeżony lub do miejsca zamieszkania poszkodowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w zależności od tego, które z tych miejsc znajduje się bliżej miejsca wypadku,
4) **Udostępnienie serwisu informacyjnego** - udzieleniu telefonicznej informacji o warsztatach naprawczych, stacjach kontroli pojazdów lub sklepach motoryzacyjnych, o trasie podróży, w tym o trasie alternatywnej i o natężeniu ruchu, o stacjach paliw, o firmach zajmujących się wynajmem pojazdów oraz formalnościach związanych ze zgłoszeniem wypadku zakładowi ubezpieczeń lub innym podmiotom.

Sekcja III. Super Assistance

§33. Zdarzenia objęte ochroną ubezpieczeniową, usługi assistance oraz limity odpowiedzialności - Pomoc serwisowa

Zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową	Usługa assistance	Limity odpowiedzialności
Unieruchomienie pojazdu wskutek wypadku	Naprawa pojazdu w miejscu wypadku	Ulega zwiększeniu do 400 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 300 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Holowanie pojazdu z miejsca wypadku	Ulega zwiększeniu do 200 km – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 300 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
Unieruchomienie pojazdu wskutek awarii	Naprawa pojazdu w miejscu awarii	400 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 300 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Holowanie pojazdu	Odległość nie większa niż 200 km – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 300 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
Unieruchomienie pojazdu wskutek wypadku lub awarii	Parkowanie pojazdu	200 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 100 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Złomowanie pojazdu	200 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 100 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Dostawa części niezbędnych do naprawy pojazdu (tylko w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich)	100 euro
	Odwiezienie pojazdu po zakończeniu prac naprawczych (tylko w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej)	300 zł
Przebicie koła pojazdu lub rozładowanie akumulatora	Naprawa pojazdu w miejscu zdarzenia	400 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 300 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
Brak paliwa uniemożliwiający kontynuowania jazdy	Dostarczenie paliwa	Faktyczne koszty usługi
Wlanie do zbiornika pojazdu niewłaściwego typu paliwa	Pomoc w razie wlania do zbiornika niewłaściwego typu paliwa	300 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 150 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
Zatrzaśnięcie kluczyków lub innych urządzeń służących do otwarcia lub uruchomienia pojazdu	Otwarcie pojazdu	200 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 150 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
Odzyskanie pojazdu po kradzieży	Holowanie pojazdu	500 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 300 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Dostawa części niezbędnych do naprawy pojazdu (tylko w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich)	100 euro

Wskazane w powyższej tabeli usługi assistance polegają na wykonaniu następujących czynności:

1) **Naprawa pojazdu w miejscu wypadku i holowanie pojazdu z miejsca wypadku** – świadczeniu usług w ramach Assistance Wypadkowego z zastrzeżeniem podwyższonego limitu odpowiedzialności,
2) **Naprawa pojazdu w miejscu awarii** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów naprawy pojazdu unieruchomionego wskutek awarii (w tym wymiana koła w razie przebicia opony lub dętki a także pomoc w przywędzeniu rozładowania akumulatora), w zakresie niezbędnym do kontynuowania jazdy, o ile będzie to możliwe w miejscu zdarzenia, z wyłączeniem kosztów płynów eksploatacyjnych, materiałów lub części zamiennych użytych do naprawy, z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia,
3) **Holowanie pojazdu** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów holowania pojazdu unieruchomionego wskutek awarii, a także pojazdu odzyskanego po kradzieży, do miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego, z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia,
4) **Parkowanie pojazdu** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów parkowania pojazdu, unieruchomionego wskutek wypadku lub awarii,
5) **Złomowanie pojazdu** - zorganizowaniu i pokryciu kosztów holowania pojazdu unieruchomionego wskutek wypadku do najbliższego od miejsca wypadku punktu złomowania oraz pokryciu kosztów tego złomowania,
6) **Dostawa części niezbędnych do naprawy pojazdu** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów dostarczenia materiałów i części zamiennych w celu naprawienia pojazdu za granicą Rzeczypospolitej Polskiej w razie wypadku, awarii lub odnalezienia pojazdu po kradzieży, jeżeli w miejscu naprawy pojazdu nie są one dostępne, z wyłączeniem kosztów materiałów lub części zamiennych użytych do naprawy oraz z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie trzy takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia,
7) **Odwiezienie pojazdu po zakończeniu prac naprawczych** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów przewozu pojazdu z warsztatu, w którym dokonywana była naprawa pojazdu po wypadku lub awarii, które miały miejsce na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do miejsca zamieszkania właściciela pojazdu lub do innego miejsca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzgodnionego z PROAMA,
8) **Dostarczenie paliwa** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów dostarczenia paliwa do miejsca unieruchomienia pojazdu wskutek braku paliwa w ilości pozwalającej na dojechanie pojazdem do najbliższej czynnej stacji paliw, z wyłączeniem kosztów tego paliwa oraz z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia,
9) **Pomoc w razie wlania do zbiornika niewłaściwego typu paliwa** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów wymiany paliwa w pojeździe w razie wlania do jego zbiornika niewłaściwego typu paliwa, z wyłączeniem kosztów tego paliwa oraz z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia,
10) **Otwarcie pojazdu** - zorganizowaniu i pokryciu kosztów otwarcia pojazdu w razie zatrzaśnięcia kluczyków lub innych urządzeń służących do jego otwarcia lub uruchomienia, z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia.

§34. Zdarzenia objęte ochroną ubezpieczeniową, usługi assistance oraz limity odpowiedzialności - Pomoc w podróży dla kierującego pojazdem i pasażerów

Zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową	Usługa assistance	Limity odpowiedzialności
Unieruchomienie pojazdu wskutek wypadku lub awarii	Zakwaterowanie kierującego pojazdem i pasażerów	150 zł na dobę w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą z tej usługi - w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 80 euro na dobę w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą z tej usługi - w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Udostępnienie pojazdu zastępczego (w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej)	Faktyczne koszty usługi
	Odbiór pojazdu	150 zł - w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Wysokość kosztów biletu kolejowego II klasy do równowartości 300 zł lub jeśli czas podróży jest dłuższy niż 12 godzin – wysokość kosztów biletu lotniczego klasy ekonomicznej do równowartości 1 000 zł - w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Pomoc w powrocie do miejsca zamieszkania lub kontynuacji podróży	150 zł na osobę, jeżeli cel podróży znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 300 zł na osobę, jeśli cel podróży znajduje się na terytorium państw europejskich
Kradzież pojazdu	Udostępnienie pojazdu zastępczego (w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej)	Faktyczne koszty usługi
	Zakwaterowanie kierującego pojazdem i pasażerów	150 zł na dobę w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą z tej usługi - w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 80 euro na dobę w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą z tej usługi - w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Pomoc w powrocie do miejsca zamieszkania lub kontynuacji podróży	150 zł na osobę, jeżeli cel podróży znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 300 zł na osobę, jeśli cel podróży znajduje się na terytorium państw europejskich

Zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową	Usługa assistance	Limity odpowiedzialności
Odzyskanie pojazdu po kradzieży	Odbiór pojazdu	150 zł - w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Wysokość kosztów biletu kolejowego II klasy do równowartości 300 zł lub jeśli czas podróży jest dłuższy niż 12 godzin – wysokość kosztów biletu lotniczego klasy ekonomicznej do równowartości 1 000 zł - w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
Nieszczęśliwy wypadek lub nagłe zachorowanie kierującego pojazdem lub pasażerów	Transport do placówki medycznej (tylko w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich)	500 euro
	Hospitalizacja za granicą (tylko w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich)	4 000 euro w stosunku do wszystkich osób hospitalizowanych na jedno i na wszystkie zdarzenia w danym okresie ubezpieczenia
	Dostawa leków (tylko w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich)	100 euro
	Pomoc w wizycie osoby bliskiej	150 zł na dobę na osobę w zakresie kosztów hotelu - w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 80 euro na dobę na osobę w zakresie kosztów hotelu - w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich 1000 zł w zakresie kosztów podróży w odniesieniu do wszystkich osób
	Zapewnienie kierowcy zastępczego	300 zł – w razie zdarzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 200 euro – w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich
	Transport zwłok	1 000 zł
	Opieka nad dziećmi	500 zł na jedno zdarzenie i na wszystkie zdarzenia w danym okresie ubezpieczenia

Wskazane w powyższej tabeli usługi assistance polegają na wykonaniu następujących czynności:

1) **Zakwaterowanie kierującego pojazdem i pasażerów** - zorganizowaniu i pokryciu kosztów noclegu w hotelu kierującego pojazdem i pasażerów tego pojazdu w razie unieruchomienia pojazdu wskutek wypadku lub awarii, a także w razie kradzieży, maksymalnie przez 3 doby hotelowe, przy czym liczba osób zakwaterowanych korzystających z tej usługi nie może przekroczyć liczby osób określonej w dowodzie rejestracyjnym pojazdu,
2) **Udostępnienie pojazdu zastępczego** - zorganizowaniu i pokryciu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego o klasie odpowiadającej klasie pojazdu wskazanego w umowie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem, że najwyższą możliwą klasą pojazdu zastępczego jest klasa C oraz dopuszczalna liczba osób określona w jego dowodzie rejestracyjnym nie może być większa niż 5, na poniższych warunkach:
   a) w razie unieruchomienia pojazdu wskutek wypadku lub awarii pojazd zastępczy przysługuje przez czas trwania naprawy pojazdu, nie dłużej jednak niż przez 7 dni i nie dłużej niż do dnia naprawy pojazdu, pod warunkiem, że przewidywany czas naprawy wynosi powyżej 12 godzin oraz że uprzednio zostało wykonane holowanie pojazdu z miejsca wypadku lub awarii do warsztatu naprawczego oraz z zastrzeżeniem że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia, jeżeli usługa ta jest świadczona z powodu awarii pojazdu,
   b) w razie kradzieży pojazd zastępczy przysługuje od chwili zgłoszenia kradzieży pojazdu do PROAMA przez okres 7 dni, nie dłużej jednak niż do dnia jego odzyskania po kradzieży, pod warunkiem niezwłocznego zgłoszenia faktu kradzieży na policji i dostarczenia PROAMA notatki policyjnej (faksem lub pocztą elektroniczną) potwierdzającej ten fakt,
   c) po uznaniu zasadności wykonania usługi polegającej na udostępnieniu pojazdu zastępczego Ubezpieczony może odebrać pojazd zastępczy do używania w miejscu wskazanym przez PROAMA. Po naprawie pojazdu lub jego odnalezieniu albo po upływie okresu przysługiwania pojazdu zastępczego Ubezpieczony jest zobowiązany do zwrotu pojazdu zastępczego do podmiotu wynajmującego pojazd. Ubezpieczony może zwrócić pojazd w miejscu innym niż miejsce, w którym udostępniono mu pojazd zastępczy pod warunkiem, że podmiot wynajmujący pojazd zastępczy ma siedzibę w miejscu wybranym przez Ubezpieczonego i wyrazi na to zgodę,
3) **Odbiór pojazdu** - zorganizowaniu i pokryciu kosztów podróży jednej osoby w celu odbioru pojazdu naprawionego po wypadku lub awarii albo odzyskanego po kradzieży,
4) **Pomoc w powrocie do miejsca zamieszkania lub kontynuacji podróży** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów podróży kierującego pojazdem i pasażerów tego pojazdu do miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub kontynuacji podróży do miejsca docelowego środkiem transportu wskazanym przez PROAMA, w razie unieruchomienia pojazdu wskutek wypadku lub awarii albo kradzieży pojazdu,
5) **Transport do placówki medycznej** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów transportu kierującego pojazdem i pasażerów tego pojazdu do placówki medycznej jeżeli nieszczęśliwy wypadek lub nagłe zachorowanie miało miejsce na terytorium państw europejskich, przy czym pokrywane są koszty transportu medycznego do najbliższej w stosunku do miejsca zdarzenia placówki medycznej lub do placówki medycznej znajdującej się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej położonej najbliżej miejsca zamieszkania osoby, która doznała nieszczęśliwego wypadku lub nagle zachorowała,
6) **Hospitalizacja za granicą** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów hospitalizacji kierującego pojazdem i pasażerów tego pojazdu, jeżeli nieszczęśliwy wypadek lub nagłe zachorowanie miało miejsce na terytorium państw europejskich, w szpitalu na terytorium państwa, w którym miał miejsce nieszczęśliwy wypadek lub nagłe zachorowanie, przy czym maksymalna liczba osób hospitalizowanych nie może przekroczyć liczby osób określonej w dowodzie rejestracyjnym pojazdu,
7) **Dostawa leków** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów dostarczenia leków dla Ubezpieczonego przebywającego na terytorium państw europejskich w razie nieszczęśliwego wypadku lub nagłego zachorowania, z wyłączeniem kosztów tych leków, o ile nie są bezpośrednio dostępne w miejscu pobytu Ubezpieczonego,
8) **Pomoc w wizycie osoby bliskiej** - zorganizowaniu i pokryciu kosztów jednorazowego przejazdu jednej osoby bliskiej dla kierującego pojazdem i pasażerów tego pojazdu do miejsca ich hospitalizacji wskutek nieszczęśliwego wypadku lub nagłego zachorowania środkiem transportu wskazanym przez PROAMA oraz zorganizowaniu i pokryciu kosztów noclegu w hotelu tej osoby maksymalnie przez 3 doby hotelowe,
9) **Zapewnienie kierowcy zastępczego** - zorganizowaniu i pokryciu kosztów wynajęcia kierowcy zastępczego w celu sprowadzenia pojazdu i pasażerów tego pojazdu do ich miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli kierujący pojazdem wskutek nieszczęśliwego wypadku lub nagłego zachorowania został hospitalizowany i hospitalizacja trwa dłużej niż 3 dni lub zmarł oraz gdy żaden z pasażerów pojazdu nie posiada uprawnień do kierowania pojazdem, z zastrzeżeniem że podróż powrotna odbywa się najkrótszą drogą, maksymalnie przez 3 dni poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i 2 dni na jej terytorium,
10) **Transport zwłok** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów transport zwłok kierującego pojazdem i pasażerów tego pojazdu w razie śmierci poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wskutek nieszczęśliwego wypadku lub nagłego zachorowania do miejsca pochówku na jej terytorium, z wyłączeniem kosztów pogrzebu i kremacji,
11) **Opieka nad dziećmi** - zorganizowaniu i pokryciu kosztów przewozu małoletnich dzieci Ubezpieczonego do innego opiekuna wskazanego przez ich rodziców lub opiekunów prawnych, w razie hospitalizacji kierującego pojazdem i pasażerów tego pojazdu wskutek nieszczęśliwego wypadku lub nagłego zachorowania oraz braku możliwości sprawowania opieki nad dziećmi przez inne osoby, z zastrzeżeniem że przewóz dzieci odbywa się środkiem transportu wskazanym przez PROAMA, w towarzystwie osoby upoważnionej przez PROAMA, a koszty ponoszone są do czasu objęcia opieki nad dziećmi przez osobę upoważnioną, ale nie dłużej niż przez 3 dni.

§35. Zdarzenia objęte ochroną ubezpieczeniową, usługi assistance oraz limity odpowiedzialności – Pomoc informacyjna

Zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową	Usługa assistance	Limity odpowiedzialności
Potrzeba skorzystania przez Ubezpieczonego z usług infolinii medycznej	Infolinia medyczna	Faktyczne koszty usługi
Unieruchomienie pojazdu wskutek wypadku lub awarii	Usługi tłumacza (tylko w razie zdarzenia na terytorium państw europejskich)	500 zł

Wskazane w powyższej tabeli usługi assistance polegają na:

1) **Infolinia medyczna** - udzieleniu telefonicznej informacji o placówkach służby zdrowia, prowadzących zabiegi rehabilitacyjne lub oferujących sprzęt rehabilitacyjny, o działaniu leków, w tym skutkach ubocznych, interakcjach z innymi lekami i możliwości ich przyjmowania w czasie ciąży, o zasadach przygotowania do zabiegów lub badań medycznych oraz o dietach i zdrowym żywieniu, jak też udzieleniu telefonicznej porady przez lekarza dyżurnego PROAMA,
2) **Usługi tłumacza** – zorganizowaniu i pokryciu kosztów telefonicznej usługi tłumacza (w językach: angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim, włoskim lub hiszpańskim) w razie unieruchomienia pojazdu wskutek wypadku lub awarii albo kradzieży na terytorium państw europejskich, z zastrzeżeniem, że Ubezpieczonemu przysługują maksymalnie dwa takie świadczenia w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia.

Rozdział IV. Ubezpieczenie Następstw Nieszczęśliwych Wypadków

Sekcja I. Ubezpieczenie Następstw Nieszczęśliwych Wypadków - Komunikacyjne

§36. Przedmiot ubezpieczenia

Przedmiotem ubezpieczenia jest życie i zdrowie kierującego pojazdem mechanicznym wskazanym w umowie ubezpieczenia oraz pasażerów tego pojazdu w liczbie określonej w jego dowodzie rejestracyjnym.

§37. Zakres ubezpieczenia

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje trwałe następstwa nieszczęśliwego wypadku w związku z ruchem pojazdu mechanicznego w postaci śmierci lub trwałego uszczerbku na zdrowiu.

§38. Zakres terytorialny

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje nieszczęśliwe wypadki w związku z ruchem pojazdu mechanicznego zaistniałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz państw europejskich.

§39. Zawarcie i rozwiązanie umowy ubezpieczenia

1) Zawarcie umowy ubezpieczenia ma miejsce na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem, że jest ono możliwe tylko łącznie z zawarciem z PROAMA umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych lub w czasie trwania takiej umowy.
2) Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu na zasadach wskazanych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie później jednak niż z chwilą rozwiązania zawartej z PROAMA umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
3) Ubezpieczający może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia, z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia.

§40. Czas trwania odpowiedzialności PROAMA

Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się i kończy zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem że ochrona ubezpieczeniowa w odniesieniu do danego Ubezpieczonego kończy się z dniem wypłaty świadczeń w wysokości sumy ubezpieczenia.

§41. Suma ubezpieczenia

1. Suma ubezpieczenia jest ustalana odrębnie na każdego Ubezpieczonego, w tej samej wysokości dla wszystkich Ubezpieczonych.
2. Suma ubezpieczenia w odniesieniu do danego Ubezpieczonego ulega zmniejszeniu o kwoty świadczeń wypłaconych temu Ubezpieczonemu.

§42. Składka ubezpieczeniowa

Składka ubezpieczeniowa jest ustalana na podstawie:

1) zakresu ochrony ubezpieczeniowej i czasu jej udzielania, w tym wysokości sumy ubezpieczenia oraz sposobu opłacania składki,
2) posiadania innych ubezpieczeń w PROAMA,
3) innych okoliczności mogących mieć wpływ na prawdopodobieństwo powstania zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową lub wysokość świadczenia, o które Ubezpieczający był pytany przy zawarciu umowy ubezpieczenia.

§43. Wyłączenia odpowiedzialności

1. Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte następstwa nieszczęśliwych wypadków w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, jeżeli te wypadki zostały spowodowane:
   1) w przypadku kierującego pojazdem:
      a) przez kierującego pojazdem w związku z jego stanem nietrzeźwości lub po użyciu alkoholu zgodnie z definicjami zawartymi w OWU albo będącego pod wpływem narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii lub podobnie działających leków,
      b) w związku z popełnieniem lub usiłowaniem popełnienia przez niego przestępstwa,
      c) podczas kierowania przez niego pojazdem nieposiadającym ważnego badania technicznego, jeżeli stan techniczny pojazdu miał wpływ na powstanie wypadku,
      d) podczas prowadzenia pojazdu, jeżeli kierujący nie posiadał wymaganych uprawnień do prowadzenia danego rodzaju pojazdu, o ile miało to wpływ na powstanie wypadku lub nie był osobą upoważnioną do korzystania z pojazdu,
      e) w związku z popełnieniem przez niego samobójstwa lub samookaleczenia,
   2) w przypadku pasażera pojazdu – przez pasażera w związku z jego stanem nietrzeźwości lub po użyciu alkoholu zgodnie z definicjami zawartymi w OWU albo narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii lub podobnie działających leków, jak również jeżeli pasażer świadomie podjął jazdę z kierowcą prowadzącym pojazd w stanie nietrzeźwości lub po użyciu alkoholu zgodnie z definicjami zawartymi w OWU albo prowadzącym pojazd pod wpływem narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii lub podobnie działających leków.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje nieszczęśliwych wypadków w związku z ruchem pojazdu mechanicznego:
   1) powstałych wskutek działań wojennych, stanu wyjątkowego lub udziału Ubezpieczonego w strajkach, rozruchach, zamieszkach, akcjach terroryzmu lub sabotażu albo blokadach dróg,
   2) stanowiących następstwo oddziaływania energii jądrowej, skażenia radioaktywnego, promieni laserowych oraz pola magnetycznego i elektromagnetycznego,
   3) powstałych w związku z okolicznościami, które spowodowały niedopuszczenie pojazdu do ruchu lub niezaliczenie przez pojazd badań technicznych, a w przypadku pojazdów podlegających rejestracji – odmowę zarejestrowania pojazdu, jak też powstałych w trakcie wyścigów, rajdów i zawodów lub treningów do tych jazd, jak również podczas użycia pojazdu jako rekwizyt lub do jazd próbnych,
   4) spowodowanych umyślnie przez kierującego pojazdem lub bliskie mu osoby lub upoważnione do korzystania z pojazdu; w razie rażącego niedbalstwa świadczenie nie należy się, chyba że jego zapłata odpowiada w danych okolicznościach względom słuszności,
   5) stanowiących następstwo jakichkolwiek stanów chorobowych, w tym chorób psychicznych, zaburzeń umysłu lub świadomości bądź napadów epileptycznych, jak również wystąpienia zawału mięśnia sercowego lub udaru mózgu.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje doznanej przez Ubezpieczonego krzywdy, bólu oraz innych cierpień fizycznych lub moralnych.

§44. Postępowanie w razie nieszczęśliwego wypadku w związku z ruchem pojazdu mechanicznego

W razie zajścia nieszczęśliwego wypadku w związku z ruchem pojazdu mechanicznego kierujący pojazdem mechanicznym oraz pasażerowie tego pojazdu są zobowiązani:

1) przedsięwziąć dostępne i odpowiednie środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa w miejscu zdarzenia oraz zapewnić pomoc medyczną poszkodowanym,
2) użyć wszelkich dostępnych środków w celu złagodzenia skutków zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, w tym przez niezwłoczne poddanie się opiece lekarskiej i zaleconemu leczeniu,
3) zawiadomić PROAMA o zdarzeniu objętym ochroną ubezpieczeniową w terminie 7 dni od daty jego zajścia, przedstawić okoliczności oraz posiadane dowody potwierdzające okoliczności zdarzenia i jego skutki. Jeżeli ze względu na stan zdrowia lub inną poważną przyczynę Ubezpieczony nie mógł wykonać tego obowiązku w powyższym terminie, jest on zobowiązany do jego wykonania w terminie 7 dni od momentu ustania tej przyczyny.

§45. Obowiązki zgłaszającego roszczenie

1. PROAMA może zażądać od zgłaszającego roszczenie dokumentów i informacji, których nie może uzyskać samodzielnie działając na podstawie posiadanych upoważnień lub uprawnień wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, albo które umożliwią samodzielne działanie PROAMA w oparciu o podstawy opisane powyżej, a są niezbędne do ustalenia okoliczności faktycznych zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, zasadności roszczenia i wysokości świadczenia. PROAMA ma prawo zwrócić się do zgłaszającego roszczenie o złożenie dokumentów znajdujących się w jego posiadaniu także wówczas, gdy może przyczynić się to do przyspieszenia likwidacji roszczenia.
2. Ubezpieczony jest zobowiązany poddać się badaniom lekarskim lub badaniom diagnostycznym z minimalnym ryzykiem, z wyłączeniem badań genetycznych, jeżeli będzie to niezbędne w celu ustalenia zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczeń, przy czym koszty tego badania ponosi PROAMA.
3. O ile będzie to niezbędne w celu ustalenia zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczeń ubezpieczeniowych, Ubezpieczony jest zobowiązany umożliwić PROAMA zasięganie informacji o stanie jego zdrowia, w tym zwolnić osoby trzecie posiadające takie informacje z obowiązku zachowania wobec PROAMA tajemnicy.

§46. Świadczenia ubezpieczeniowe

1. W razie śmierci Ubezpieczonego PROAMA wypłaci świadczenie w wysokości sumy ubezpieczenia.
2. W razie trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego PROAMA wypłaci świadczenie w wysokości 1% sumy ubezpieczenia za każdy 1% uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego, nie więcej jednak niż suma ubezpieczenia.

§47. Ustalenie zasadności i wysokości świadczeń

1. PROAMA wypłaci świadczenia wskazane w umowie ubezpieczenia po ustaleniu, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, a trwałym uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią Ubezpieczonego.
2. Ustalenie stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu ma miejsce zgodnie z tabelami uszczerbków na zdrowiu stanowiącymi Załącznik nr 2 do OWU. W przypadku uszczerbków innych niż zawarte w tabelach uszczerbków na zdrowiu stopień uszczerbku ustalany jest w oparciu o zasady dotyczące orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu na potrzeby ubezpieczenia społecznego z tytułu wypadków przy pracy obowiązującymi w dacie nieszczęśliwego wypadku w związku z ruchem pojazdu mechanicznego.
3. Jeżeli Ubezpieczony doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu, a następnie zmarł w następstwie tego samego nieszczęśliwego wypadku w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, świadczenie z tytułu śmierci stanowi różnicę pomiędzy sumą ubezpieczenia, a wypłaconą wcześniej kwotą z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Sekcja II. Ubezpieczenie Następstw Nieszczęśliwych Wypadków – Domowe

§48. Przedmiot ubezpieczenia

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest życie i zdrowie posiadacza pojazdu mechanicznego wskazanego w umowie ubezpieczenia. Jeżeli jest kilku posiadaczy pojazdu mechanicznego wskazanego w umowie ubezpieczenia, przedmiotem ubezpieczenia jest życie i zdrowie posiadacza wskazanego przez Ubezpieczającego jako pierwszego ze współposiadaczy spośród osób fizycznych.
2. Jeżeli się tak umówiono, przedmiotem ubezpieczenia jest również życie i zdrowie członków rodziny ubezpieczonego posiadacza pojazdu mechanicznego w chwili zawierania umowy ubezpieczenia: małżonka oraz wszystkich jego dzieci pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym.
3. Ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte osoby, które w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia na ich rachunek mają ukończone 3 rok życia, a nie ukończyły 65 lat.

§49. Zakres ubezpieczenia

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje trwałe następstwa nieszczęśliwego wypadku w postaci śmierci lub trwałego uszczerbku na zdrowiu.
2. Ponadto PROAMA pokryje koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z koniecznością:
   1) nabycia przez niego przedmiotów ortopedycznych lub środków pomocniczych,
   2) poddania się przez niego operacji plastycznej,

   pod warunkiem, że koszty te zostały poniesione w następstwie nieszczęśliwego wypadku objętego ochroną ubezpieczeniową.

§50. Zakres terytorialny

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje nieszczęśliwe wypadki zaistniałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz państw europejskich.

§51. Zawarcie i rozwiązanie umowy ubezpieczenia

1. Zawarcie umowy ubezpieczenia ma miejsce na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem, że jest ono możliwe tylko łącznie z zawarciem z PROAMA umowy ubezpieczenia Następstw Nieszczęśliwych Wypadków – Komunikacyjne zgodnie z Sekcją I niniejszego Rozdziału.
2. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie później jednak niż z chwilą rozwiązania zawartej z PROAMA umowy ubezpieczenia Następstw Nieszczęśliwych Wypadków - Komunikacyjne zgodnie z Sekcją I niniejszego Rozdziału.
3. Ubezpieczający może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia, z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia.

§52. Czas trwania odpowiedzialności PROAMA

1. Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie wcześniej jednak niż z upływem 3 dnia od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa kończy się zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem że ochrona ubezpieczeniowa w odniesieniu do danego Ubezpieczonego kończy się z dniem wypłaty świadczeń w wysokości sumy ubezpieczenia.

§53. Suma ubezpieczenia
1. Suma ubezpieczenia jest ustalana odrębnie na każdego Ubezpieczonego, w tej samej wysokości dla wszystkich Ubezpieczonych.
2. Suma ubezpieczenia w odniesieniu do danego Ubezpieczonego ulega zmniejszeniu o kwoty świadczeń wypłacone temu Ubezpieczonemu.

§54. Składka ubezpieczeniowa
Składka ubezpieczeniowa jest ustalana na podstawie:
1) zakresu ochrony ubezpieczeniowej i czasu jej udzielania, w tym wysokości sumy ubezpieczenia oraz sposobu opłacania składki,
2) liczby osób objętych ochroną ubezpieczeniową,
3) posiadania innych ubezpieczeń w PROAMA,
4) innych okoliczności mogących mieć wpływ na prawdopodobieństwo powstania zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową lub wysokość świadczenia, o które Ubezpieczający był pytany przy zawarciu umowy ubezpieczenia.

§55. Wyłączenia odpowiedzialności
1. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje następstw nieszczęśliwych wypadków:
   1) powstałych w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, jeśli Ubezpieczony kierował tym pojazdem lub przebywał w nim jako pasażer,
   2) powstałych z winy umyślnej Ubezpieczonego; w razie rażącego niedbalstwa świadczenie nie należy się, chyba że jego zapłata odpowiada w danych okolicznościach względom słuszności,
   3) powstałych wskutek działań wojennych, stanu wyjątkowego oraz udziału Ubezpieczonego w strajkach, rozruchach, zamieszkach, akcjach terroryzmu lub sabotażu, blokadach dróg, jak też stanowiących następstwo oddziaływania energii jądrowej, skażenia radioaktywnego, promieni laserowych oraz pola magnetycznego i elektromagnetycznego,
   4) stanowiących następstwo chorób zawodowych, przewlekłych lub chronicznych, jak też na skutek zaburzeń psychicznych Ubezpieczonego lub napadów epileptycznych lub będących następstwem zawału serca lub udaru mózgu albo chorób tropikalnych,
   5) powstałych w związku z usiłowaniem lub popełnieniem przez Ubezpieczonego przestępstwa, samookaleczenia lub samobójstwa,
   6) powstałych w związku ze stanem nietrzeźwości Ubezpieczonego lub po użyciu alkoholu zgodnie z definicjami zawartymi w OWU albo w związku z zażyciem przez niego narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii lub podobnie działających leków,
   7) będących następstwem leczenia lub zabiegów leczniczych, chyba że było to leczenie bezpośrednich następstw nieszczęśliwego wypadku,
   8) spowodowanych posługiwaniem się wszelkiego rodzaju materiałami wybuchowymi i pirotechnicznymi w rozumieniu przepisów o materiałach wybuchowych,
   9) powstałych wskutek zawodowego lub wyczynowego uprawiania sportów a także uprawiania sportów o ryzykownym charakterze, jak też w trakcie uczestnictwa w zawodach, treningach, zgrupowaniach oraz obozach sportowych nie objętych programem szkolnym,
   10) powstałych w czasie przebywania Ubezpieczonego w miejscach, w których obowiązywał go zakaz przebywania.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje doznanej przez Ubezpieczonego krzywdy, bólu oraz innych cierpień fizycznych lub moralnych.

§56. Postępowanie w razie nieszczęśliwego wypadku
W razie zajścia nieszczęśliwego wypadku Ubezpieczony jest zobowiązany:
1) przedsięwziąć dostępne i odpowiednie środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa w miejscu zdarzenia oraz zapewnić pomoc medyczną poszkodowanym,
2) użyć wszelkich dostępnych środków w celu złagodzenia skutków zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, w tym przez niezwłoczne poddanie się opiece lekarskiej i zaleconemu leczeniu,
3) zawiadomić PROAMA o zdarzeniu objętym ochroną ubezpieczeniową w terminie 7 dni od daty jego zajścia, przedstawić okoliczności oraz posiadane dowody potwierdzające okoliczności zdarzenia i jego skutki. Jeżeli ze względu na stan zdrowia lub inną poważną przyczynę Ubezpieczony nie mógł wykonać tego obowiązku w powyższym terminie, jest on zobowiązany do jego wykonania w terminie 7 dni od momentu ustania tej przyczyny.

§57. Obowiązki zgłaszającego roszczenie
1. PROAMA może zażądać od zgłaszającego roszczenie dokumentów i informacji, których nie może uzyskać samodzielnie działając na podstawie posiadanych upoważnień lub uprawnień wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, albo które umożliwią samodzielne działanie PROAMA w oparciu o podstawy opisane powyżej, a są niezbędne do ustalenia okoliczności faktycznych zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, zasadności roszczenia i wysokości świadczenia. PROAMA ma prawo zwrócić się do zgłaszającego roszczenie o złożenie dokumentów znajdujących się w jego posiadaniu także wówczas, gdy może przyczynić się to do przyspieszenia likwidacji roszczenia.
2. Ubezpieczony jest zobowiązany poddać się badaniom lekarskim lub badaniom diagnostycznym z minimalnym ryzykiem, z wyłączeniem badań genetycznych, jeżeli będzie to niezbędne w celu ustalenia zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczeń, przy czym koszty tego badania ponosi PROAMA.
3. O ile będzie to niezbędne w celu ustalenia zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczeń ubezpieczeniowych, Ubezpieczony jest zobowiązany umożliwić PROAMA zasięganie informacji o stanie jego zdrowia, w tym zwolnić osoby trzecie posiadające takie informacje z obowiązku zachowania wobec PROAMA tajemnicy.

§58. Świadczenia ubezpieczeniowe
1. W razie śmierci Ubezpieczonego PROAMA wypłaci świadczenie w wysokości sumy ubezpieczenia.
2. W razie trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego PROAMA wypłaci świadczenie w wysokości 1% sumy ubezpieczenia za każdy 1% uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego, nie więcej jednak niż suma ubezpieczenia.
3. W razie nabycia przez Ubezpieczonego przedmiotów ortopedycznych lub środków pomocniczych, Ubezpieczonemu zostaną zwrócone poniesione z tego tytułu koszty do wysokości 15% sumy ubezpieczenia.
4. W razie konieczności poddania się przez Ubezpieczonego operacji plastycznej, zostaną mu zwrócone poniesione z tego tytułu koszty do wysokości 10% sumy ubezpieczenia.

§59. Ustalenie zasadności i wysokości świadczeń
1. PROAMA wypłaci świadczenia wskazane w umowie ubezpieczenia po ustaleniu, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem, a trwałym uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią Ubezpieczonego albo koniecznością poniesienia przez Ubezpieczonego kosztów objętych zakresem ubezpieczenia.
2. Ustalenie stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu ma miejsce zgodnie z tabelami uszczerbków na zdrowiu stanowiącymi Załącznik nr 2 do OWU. W przypadku uszczerbków innych niż zawarte w tabelach uszczerbków na zdrowiu stopień uszczerbku ustalany jest w oparciu o zasady dotyczące orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu na potrzeby ubezpieczenia społecznego z tytułu wypadków przy pracy obowiązującymi w dacie nieszczęśliwego wypadku.
3. Jeżeli Ubezpieczony doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu, a następnie zmarł w następstwie tego samego nieszczęśliwego wypadku, świadczenie z tytułu śmierci stanowi różnicę pomiędzy sumą ubezpieczenia, a wypłaconą wcześniej kwotą z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu.
4. Koszty objęte zakresem ubezpieczenia ustala się na podstawie oryginałów faktur, rachunków lub innych dowodów poniesienia tych kosztów, przy czym zwracane są wyłącznie koszty poniesione w ciągu 2 lat od zajścia nieszczęśliwego wypadku.

Rozdział V. Ubezpieczenie Zielona Karta

§60. Przedmiot ubezpieczenia
Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna posiadacza lub kierującego zarejestrowanym w Rzeczypospolitej Polskiej wskazanym w umowie ubezpieczenia pojazdem mechanicznym za szkody wyrządzone osobom trzecim, powstałe w związku z ruchem tego pojazdu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, na terytorium państw należących do Systemu Zielonej Karty, z wyłączeniem państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Porozumienia Wielostronnego.

§61. Zakres ubezpieczenia
1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym za wyrządzone osobom trzecim szkody, za które ponoszą oni odpowiedzialność zgodnie z prawem państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową, z zastrzeżeniem że jeżeli poszkodowany i posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej i mają w niej stałe miejsce zamieszkania, ochroną ubezpieczeniową jest objęta odpowiedzialność tych osób ponoszona zgodnie z prawem polskim, o ile taka właściwość jest przewidziana w prawie państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową.
2. Jeżeli zgodnie z prawem państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową, warunki odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym za wyrządzone osobom trzecim szkody są węższe niż zakres ochrony przewidzianej w umowie ubezpieczenia, odpowiedzialność PROAMA z umowy ubezpieczenia jest ograniczona zgodnie z prawem tego państwa.

§62. Zespół pojazdów
1. Jeżeli szkoda została wyrządzona ruchem zespołu pojazdów mechanicznych lub pojazdów mechanicznych złączonych w celu holowania, ochroną ubezpieczeniową jest objęta odpowiedzialność cywilna posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym ciągnącym lub holującym za szkody spowodowane przyczepą lub pojazdem holowanym, które w chwili zdarzenia były złączone z pojazdem ciągnącym lub holującym albo odłączyły się od niego i jeszcze toczyły, o ile taka odpowiedzialność posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym ciągnącym lub holującym jest przewidziana w prawie państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową.
2. Jeżeli szkoda została wyrządzona ruchem zespołu pojazdów mechanicznych, ochroną ubezpieczeniową jest objęta odpowiedzialność cywilna posiadacza przyczepy za szkody spowodowane przyczepą, która w chwili zdarzenia nie była złączona z pojazdem ciągnącym albo odłączyła się od niego i przestała się już toczyć, o ile taka odpowiedzialność posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym ciągnącym jest przewidziana w prawie państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową.
3. W powyższych sytuacjach ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje jednak odpowiedzialności cywilnej wskazanych tam osób za szkody wyrządzone w związku z ruchem:
   1) pojazdu ciągnącego lub holującego – w przyczepie lub pojeździe holowanym,
   2) przyczepy lub pojazdu holowanego – w pojeździe ciągnącym lub holującym,

   chyba że taka odpowiedzialność jest przewidziana w prawie państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową.

§63. Zawarcie i rozwiązanie umowy ubezpieczenia
1. Zawarcie umowy ubezpieczenia ma miejsce na zasadach wskazanych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem, że jest ono możliwe tylko łącznie z zawarciem z PROAMA umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych lub w czasie trwania takiej umowy.
2. Na wniosek Ubezpieczającego PROAMA wydaje Międzynarodową Kartę Ubezpieczenia Samochodowego („Zieloną Kartę"), w której są wskazane m.in. państwa należące do Systemu Zielonej Karty, na których terytorium jest udzielana ochrona ubezpieczeniowa.
3. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu na zasadach wskazanych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie później jednak niż z chwilą rozwiązania zawartej z PROAMA umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

§64. Czas trwania odpowiedzialności PROAMA
1. Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie wcześniej jednak niż z chwilą przekroczenia przez wskazany w umowie ubezpieczenia pojazd mechaniczny granicy państwa, na którego terytorium jest udzielana ochrona ubezpieczeniowa.
2. Ochrona ubezpieczeniowa kończy się na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie później jednak niż z chwilą powrotnego przekroczenia przez wskazany w umowie ubezpieczenia pojazd mechaniczny granicy państwa, na którego terytorium jest udzielana ochrona ubezpieczeniowa.

§65. Suma gwarancyjna
1. Suma gwarancyjna jest równa sumie gwarancyjnej obowiązującej w państwie, na którego terytorium jest udzielana ochrona ubezpieczeniowa, jednak wynosi nie mniej niż równowartość sumy gwarancyjnej w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, wskazanej w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Przy przeliczeniu sumy gwarancyjnej, o której mowa powyżej, stosuje się średni kurs walut obcych ogłaszany przez NBP obowiązujący w dniu wyrządzenia szkody.
2. Jeżeli zgodnie z prawem państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową, suma gwarancyjna odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym za wyrządzone osobom trzecim szkody jest niższa niż suma gwarancyjna przewidziana w umowie ubezpieczenia, PROAMA wypłaca odszkodowanie do wysokości sumy gwarancyjnej zgodnie z prawem tego państwa.
3. Sumy gwarancyjne dotyczą jednego zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, bez względu na liczbę poszkodowanych.

§66. Składka ubezpieczeniowa
Składka ubezpieczeniowa jest ustalana łącznie ze składką dla umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz z zastosowaniem kryteriów przyjętych przy ustalaniu tej składki.

§67. Wyłączenia odpowiedzialności
PROAMA nie ponosi odpowiedzialności za poniższe szkody, chyba że zgodnie z prawem państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową, posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym ponosi odpowiedzialność za takie szkody:
1) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzone przez kierującego posiadaczowi pojazdu mechanicznego, co dotyczy również sytuacji, w której posiadacz pojazdu mechanicznego, którym szkoda została wyrządzona, jest posiadaczem lub współposiadaczem pojazdu mechanicznego, w którym szkoda została wyrządzona,
2) wynikłe w przewożonych za opłatą ładunkach, przesyłkach lub bagażu, chyba, że odpowiedzialność za powstałą szkodę ponosi posiadacz innego pojazdu mechanicznego niż pojazd przewożący te przedmioty,
3) polegające na utracie gotówki, biżuterii, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów oraz zbiorów filatelistycznych, numizmatycznych i podobnych,
4) polegające na zanieczyszczeniu lub skażeniu środowiska.

§68. Obowiązki Ubezpieczonego
1. Ubezpieczony jest zobowiązany posiadać Zieloną Kartę na terytorium państwa, w którym jest udzielana ochrona ubezpieczeniowa i okazywać ją na żądanie uprawnionych organów zgodnie z prawem tego państwa. PROAMA nie ponosi odpowiedzialności za skutki niewykonania tego obowiązku.
2. W razie zajścia zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową Ubezpieczony jest zobowiązany:
   1) przedsięwziąć dostępne i odpowiednie środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa w miejscu zdarzenia, starać się złagodzić skutki zdarzenia oraz zapewnić pomoc medyczną poszkodowanym, jak również w miarę możliwości zabezpieczyć ich mienie,
   2) użyć wszelkich dostępnych środków w celu zapobieżenia kolejnej szkodzie lub zwiększeniu się jej rozmiarów oraz starać się o zebranie dowodów pozwalających na ustalenie okoliczności zdarzenia oraz rodzaju i rozmiarów szkody,
   3) niezwłocznie zawiadomić policję o zdarzeniu, o ile doszło do wypadku z ofiarami w ludziach lub w okolicznościach uzasadniających przypuszczenie, że powstał w wyniku bądź w związku z popełnieniem przestępstwa,
   4) udzielić uczestnikom zdarzenia niezbędnych informacji koniecznych do identyfikacji PROAMA (w tym podać dane dotyczące umowy ubezpieczenia), a w razie zderzenia z innym pojazdem ustalić w miarę możliwości nazwę zakładu ubezpieczeń, z którym posiadacz tego pojazdu zawarł umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej,
   5) zawiadomić PROAMA o zdarzeniu w terminie 7 dni od daty jego zajścia, przedstawić okoliczności oraz posiadane dowody potwierdzające okoliczności zdarzenia i rozmiar szkody, jak też udzielić PROAMA pomocy w dochodzeniu roszczeń przeciwko sprawcy szkody.
3. Jeżeli Ubezpieczony z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa nie dopełnił powyższych obowiązków, a miało to wpływ na ustalenie istnienia lub zakresu jego odpowiedzialności cywilnej bądź też na zwiększenie rozmiarów szkody, PROAMA może dochodzić od niego zwrotu takiej części odszkodowania, jaka nie zostałaby wypłacona, gdyby obowiązki te zostały należycie wykonane.
4. Ubezpieczony jest zobowiązany zawiadomić PROAMA o wystąpieniu poszkodowanego przeciwko niemu na drogę sądową, jak też o wszczęciu przeciwko niemu postępowania karnego lub karno-administracyjnego.

§69. Ustalenie zasadności i wysokości odszkodowania
1. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym określonych przez prawo właściwego państwa zgodnie z zakresem umowy ubezpieczenia, na warunkach i do wysokości sumy gwarancyjnej określonych w umowie ubezpieczenia.
2. PROAMA nie pokrywa kosztów zastępstwa procesowego posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym w postępowaniu cywilnym dotyczącym roszczeń poszkodowanego, jeżeli zastępstwo to zostało ustanowione bez jej uprzedniej zgody, chyba że prawo państwa, na którego terytorium miało miejsce zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową stanowi inaczej.
3. PROAMA nie pokrywa również kosztów obrońcy posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym we wszczętym przeciwko nim postępowaniu karnym, karno-administracyjnym lub o podobnym charakterze, ani nałożonych na nich jakichkolwiek kar pieniężnych, grzywien lub płatności o podobnym charakterze.
4. Zaspokojenie lub uznanie przez posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym roszczeń poszkodowanego lub złożenie oświadczenia o przyjęciu odpowiedzialności bez uprzedniej zgody PROAMA nie ma skutków prawnych względem PROAMA.

§70. Roszczenia zwrotne
1. PROAMA przysługuje prawo dochodzenia zwrotu wypłaconego odszkodowania od kierującego pojazdem mechanicznym, a jeżeli ten działał za zgodą posiadacza pojazdu, solidarnie od posiadacza i kierującego pojazdem, jeżeli kierujący pojazdem:
   1) wyrządził szkodę umyślnie lub w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości albo będąc pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych środków zmieniających świadomość lub upośledzających sprawność psychofizyczną,
   2) wszedł w posiadanie pojazdu mechanicznego wskutek popełnienia przestępstwa,
   3) nie posiadał wymaganych uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym, z wyjątkiem przypadków, gdy chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o pościg za osobą podjęty bezpośrednio po popełnieniu przez nią przestępstwa,
   4) zbiegł z miejsca zdarzenia,
   5) posługiwał się sfałszowaną Zieloną Kartą albo posługiwał się nią po rozwiązaniu umowy ubezpieczenia.
2. Stan po użyciu alkoholu lub nietrzeźwości, fakt znajdowania się pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych środków zmieniających świadomość lub upośledzających sprawność psychofizyczną oraz uprawnienia do kierowania pojazdem mechanicznym ocenia się według prawa państwa, na którego terytorium miało miejsce zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową.
3. PROAMA przysługuje również prawo dochodzenia zwrotu wypłaconego odszkodowania solidarnie od posiadacza i kierującego pojazdem mechanicznym, jeżeli pojazd, w związku z którego ruchem powstała szkoda, nie posiadał w chwili zajścia zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową ważnego badania technicznego zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym, a stan techniczny pojazdu miał wpływ na powstanie wypadku.

§71. Postanowienia końcowe
Pojęcia użyte w niniejszym Rozdziale, a nie zdefiniowane w załączniku do OWU, mają znaczenie nadane im w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Rozdział VI. Ubezpieczenie od Utraty Pracy

§72. Przedmiot ubezpieczenia
1. Przedmiotem ubezpieczenia jest zdrowie właściciela lub współwłaściciela pojazdu mechanicznego wskazanego w umowie ubezpieczenia oraz ryzyko utraty przez niego pracy.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje osoby fizyczne, które spełniają łącznie poniższe warunki w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia na ich rachunek:
   1) mają ukończone 18 lat, a nie ukończyli 64 lat,
   2) są zatrudnione na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony lub na czas określony, kończący się po upływie okresu, na jaki jest zawierana umowa ubezpieczenia,
   3) nie otrzymują żadnych świadczeń rentowych lub emerytalnych.

§73. Zakres ubezpieczenia
Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje całkowitą i trwałą niezdolność Ubezpieczonego do pracy oraz utratę przez niego pracy.

§74. Zakres terytorialny
W przypadku utraty pracy ochrona ubezpieczeniowa obejmuje zdarzenia zaistniałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku całkowitej i trwałej niezdolności do pracy również zdarzenia zaistniałe na terytorium państw europejskich.

§75. Zawarcie i rozwiązanie umowy ubezpieczenia
1. Zawarcie umowy ubezpieczenia ma miejsce na zasadach wskazanych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem, że jest ono możliwe tylko łącznie z zawarciem z PROAMA umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych lub w czasie trwania takiej umowy.
2. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu na zasadach wskazanych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, nie później jednak niż z chwilą rozwiązania zawartej z PROAMA umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
3. Ubezpieczający może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia w każdym czasie, z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia.

§76. Czas trwania odpowiedzialności PROAMA
1. Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się na zasadach określonych w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem że w zakresie obejmującym ryzyko utraty pracy obejmuje ona zdarzenia, które spowodowały utratę pracy zaistniałe po upływie 30 dni od zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa kończy się zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale VII. *Postanowienia wspólne*, z zastrzeżeniem że ochrona ubezpieczeniowa w odniesieniu do danego Ubezpieczonego kończy się z dniem wypłaty świadczeń w wysokości sumy ubezpieczenia lub limitów odpowiedzialności przewidzianych dla danego zdarzenia.

§77. Suma ubezpieczenia i limity odpowiedzialności

1. Suma ubezpieczenia jest określana dla zdarzenia polegającego na całkowitej i trwałej niezdolności do pracy.
2. Limity odpowiedzialności są określone dla zdarzenia polegającego na utracie pracy i ustalane odrębnie dla poszczególnych świadczeń ubezpieczeniowych oraz stanowią górną granicę odpowiedzialności PROAMA w odniesieniu do każdego z tych świadczeń.

§78. Składka ubezpieczeniowa

Składka ubezpieczeniowa jest ustalana na podstawie:

1) wysokości sumy ubezpieczenia i limitów odpowiedzialności oraz liczby należnych świadczeń w czasie ochrony ubezpieczeniowej,
2) czasu trwania odpowiedzialności PROAMA,
3) innych okoliczności mogących mieć wpływ na prawdopodobieństwo powstania zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową lub wysokość świadczeń, o które Ubezpieczający był pytany przy zawarciu umowy ubezpieczenia.

§79. Wyłączenia odpowiedzialności

1. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje zdarzeń ubezpieczeniowych objętych ochroną ubezpieczeniową:
   1) powstałych wskutek działań wojennych, stanu wyjątkowego oraz udziału Ubezpieczonego w strajkach, rozruchach, zamieszkach, akcjach terroryzmu lub sabotażu, blokadach dróg, jak też stanowiących następstwo oddziaływania energii jądrowej, skażenia radioaktywnego, promieni laserowych oraz pola magnetycznego i elektromagnetycznego,
   2) powstałych w związku z usiłowaniem lub popełnieniem przez Ubezpieczonego przestępstwa lub samobójstwa,
   3) powstałych w związku ze stanem nietrzeźwości Ubezpieczonego lub po użyciu alkoholu zgodnie z definicjami zawartymi w OWU albo w związku z zażyciem przez niego narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii lub podobnie działających leków,
   4) stanowiących następstwo wypadków i chorób Ubezpieczonego rozpoznanych przed rozpoczęciem odpowiedzialności PROAMA, jak też chorób psychicznych Ubezpieczonego lub występujących u niego zaburzeń nerwowych.
2. Świadczenie z tytułu całkowitej i trwałej niezdolności do pracy nie zostanie wypłacone również wtedy, jeżeli taka niezdolność do pracy powstanie:
   1) w związku z dokonaniem przez Ubezpieczonego umyślnego samouszkodzenia ciała lub jako wynik uprawiania przez Ubezpieczonego sportów o ryzykownym charakterze,
   2) w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz w związku z prowadzeniem przez Ubezpieczonego wszelkiego rodzaju pojazdów bez wymaganych prawem uprawnień, o ile miało to wpływ na powstanie zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, lub w związku z okolicznościami, które spowodowały niedopuszczenie pojazdu do ruchu lub niezaliczenie przez pojazd badań technicznych, a w przypadku pojazdów podlegających rejestracji – odmowę zarejestrowania pojazdu,
   3) jako wynik leczenia lub zabiegów leczniczych, chyba że było to leczenie bezpośrednich następstw nieszczęśliwego wypadku,
   4) wskutek posługiwania się wszelkiego rodzaju materiałami wybuchowymi i pirotechnicznymi w rozumieniu przepisów o materiałach wybuchowych,
   5) w czasie przebywania Ubezpieczonego w miejscach, w których obowiązywał go zakaz przebywania.
3. Świadczenie z tytułu utraty pracy nie zostanie wypłacone również wtedy, gdy:
   1) Ubezpieczony po utracie pracy uzyskuje dochód z własnej pracy lub działalności gospodarczej,
   2) rozwiązanie przez pracodawcę umowy o pracę za wypowiedzeniem nastąpiło z przyczyn dotyczących Ubezpieczonego w rozumieniu przepisów prawa pracy,
   3) jeśli pracodawca przed zawarciem umowy ubezpieczenia na rachunek Ubezpieczonego:
      a) złożył Ubezpieczonemu na piśmie oświadczenie o rozwiązaniu z nim umowy o pracę,
      b) zawiadomił zakładową organizację związkową o zamiarze wypowiedzenia Ubezpieczonemu umowy o pracę,
      c) wydał zawiadomienie o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych,
      d) poinformował Ubezpieczonego o przejściu zakładu pracy na nowego pracodawcę,
   4) ustał stosunek pracy wiążący Ubezpieczonego z pracodawcą, będącym dla niego osobą bliską albo podmiotem, którego akcjonariuszami lub udziałowcami posiadającymi łącznie powyżej 20% udziałów albo akcji są Ubezpieczony lub osoby bliskie względem Ubezpieczonego, chyba że akcje te notowane są na giełdzie papierów wartościowych,
   5) po utracie pracy Ubezpieczony otrzymuje od pracodawcy jakiekolwiek okresowe świadczenie, związane z wykonywaną wcześniej na jego rzecz pracą – w okresie pobierania takich świadczeń.
4. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje doznanej przez Ubezpieczonego krzywdy, bólu oraz innych cierpień fizycznych lub moralnych.

§80. Obowiązki Ubezpieczonego związane z wypłatą świadczeń

1. Ubezpieczony jest zobowiązany udostępnić PROAMA wszelkie wymagane przez nią dokumenty, konieczne do prawidłowego ustalenia okoliczności mających wpływ na odpowiedzialność PROAMA oraz wysokość świadczeń ubezpieczeniowych, w szczególności złożyć:
   1) w przypadku całkowitej i trwałej niezdolności do pracy – zaświadczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej i trwałej niezdolności do pracy,
   2) w przypadku utraty pracy:
      a) zaświadczenie wydane przez właściwy dla Ubezpieczonego urząd pracy stwierdzające, że Ubezpieczony jest zarejestrowany w tym urzędzie jako bezrobotny oraz że mu przysługuje zasiłek dla bezrobotnych,
      b) kopię świadectwa pracy,
      c) oświadczenie, iż od dnia utraty pracy nie uzyskuje on dochodu z własnej pracy lub działalności gospodarczej, ani świadczeń okresowych od pracodawcy związanych z wcześniej z wykonywaną na jego rzecz pracą.
2. Ubezpieczony jest zobowiązany również złożyć zaświadczenie wydane przez właściwy dla Ubezpieczonego urząd pracy stwierdzające, że Ubezpieczony jest zarejestrowany w tym urzędzie jako bezrobotny oraz że mu przysługuje zasiłek dla bezrobotnych, w każdym kolejnym miesiącu, w którym będą wypłacane świadczenia z tytułu utraty pracy, przed wypłatą tych świadczeń.

§81. Świadczenia ubezpieczeniowe

1. W razie całkowitej i trwałej niezdolności do pracy Ubezpieczonego PROAMA wypłaci Ubezpieczonemu świadczenie w wysokości sumy ubezpieczenia.
2. W razie utraty pracy przez Ubezpieczonego PROAMA wypłaci następujące świadczenia:
   1) **Zwrot kosztów zakupu paliwa** – w razie zakupu przez Ubezpieczonego paliwa do wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu, Ubezpieczonemu zostaną zwrócone poniesione z tego tytułu koszty do wysokości wskazanej w umowie ubezpieczenia, maksymalnie przez łączny okres 6 miesięcy, w czasie których Ubezpieczony pozostawał bez pracy,
   2) **Zwrot kosztów badania technicznego** - w razie poniesienia przez Ubezpieczonego kosztów obowiązkowego badania technicznego wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu, Ubezpieczonemu zostaną zwrócone poniesione z tego tytułu koszty do wysokości wskazanej w umowie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem że Ubezpieczonemu przysługuje jedno takie świadczenie w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA z danej umowy ubezpieczenia,
   3) **Opłacenie składki ubezpieczeniowej** – PROAMA pokryje koszt składki ubezpieczeniowej wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu w zakresie umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz innych umów dobrowolnego ubezpieczenia komunikacyjnego tego pojazdu zawartych z PROAMA (łącznie „umowa ubezpieczenia komunikacyjnego") z wyłączeniem ubezpieczenia od Utraty Pracy, z zastrzeżeniem że w razie zawarcia umowy ubezpieczenia komunikacyjnego na kolejny okres koszt składki ubezpieczeniowej zostanie pokryty tylko wtedy, gdy zakres tej umowy, sumy ubezpieczenia i inne jej warunki nie są szersze niż przewidziane w poprzedniej umowie ubezpieczenia komunikacyjnego, a składka lub jej raty płatne są na tych samych zasadach, jak w poprzedniej umowie ubezpieczenia komunikacyjnego.

§82. Zasady wypłaty świadczeń ubezpieczeniowych

1. PROAMA wypłaci świadczenia z tytułu całkowitej i trwałej niezdolności do pracy po ustaleniu, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem, zawałem mięśnia sercowego, wylewem krwi do mózgu lub udarem mózgu a całkowitą i trwałą niezdolnością Ubezpieczonego do pracy.
2. PROAMA zwróci koszty zakupu paliwa i badania technicznego, jeżeli koszty te zostaną poniesione w czasie posiadania przez Ubezpieczonego statusu bezrobotnego z prawem do zasiłku.
3. PROAMA pokryje koszt składki ubezpieczeniowej, jeżeli składki należne PROAMA z umowy ubezpieczenia komunikacyjnego będą wymagalne w czasie posiadania przez Ubezpieczonego statusu bezrobotnego z prawem do zasiłku.
4. Koszty zakupu paliwa i koszty badania technicznego ustala się na podstawie oryginałów faktur, rachunków lub innych dowodów poniesienia tych kosztów.
5. Świadczenia ubezpieczeniowe wypłacane są proporcjonalnie do liczby współwłaścicieli pojazdu wskazanego w umowie ubezpieczenia uprawnionych do objęcia ochroną ubezpieczeniową, zgodnie z zasadami opisanymi w OWU.

Rozdział VII. Postanowienia wspólne

§83. Zawarcie umowy ubezpieczenia

1. Umowa ubezpieczenia może być zawarta wyłącznie na rachunek Ubezpieczonych zdefiniowanych odrębnie dla każdego rodzaju ubezpieczenia.
2. Umowę ubezpieczenia zawiera się na 12 miesięcy, chyba że zapisy rozdziałów II-VII stanowią inaczej lub umówiono się inaczej.
3. Zawarcie umowy ubezpieczenia następuje na podstawie wniosku Ubezpieczającego, w tym złożonego na formularzu PROAMA albo za pośrednictwem serwisu internetowego PROAMA (drogą elektroniczną) lub telefonu (ustnie) oraz akceptacji tego wniosku przez PROAMA. Wniosek ubezpieczeniowy stanowi integralną część umowy ubezpieczenia.
4. Umowa ubezpieczenia może również zostać zawarta na podstawie oferty złożonej Ubezpieczającemu przez PROAMA w tym drogą elektroniczną lub ustnie w trakcie rozmowy telefonicznej i akceptacji tej oferty przez Ubezpieczającego. Oferta zawarcia umowy ubezpieczenia stanowi integralną część umowy ubezpieczenia.
5. Wniosek ubezpieczeniowy lub oferta zawarcia umowy ubezpieczenia składane ustnie lub drogą elektroniczną są odpowiednio utrwalane przez PROAMA, w sposób zapewniający ich integralność oraz możliwość odtworzenia.
6. PROAMA może uzależnić zawarcie umowy ubezpieczenia od dostarczenia przez Ubezpieczającego wskazanych przez nią dokumentów, udzielenia określonych informacji lub spełnienia innych wymogów.
7. Umowa ubezpieczenia jest zawarta z chwilą zapłacenia składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty w terminie ustalonym przy zawieraniu umowy ubezpieczenia. Opłacenie składki ubezpieczeniowej lub jej raty po tym terminie nie wywołuje żadnych skutków prawnych, a zapłacona składka lub jej pierwsza rata są niezwłocznie zwracane przez PROAMA, chyba że umówiono się, że zostaną one zaliczone na poczet składki z tytułu innej umowy ubezpieczenia zawieranej przez Ubezpieczającego z PROAMA.
8. Zawarcie umowy ubezpieczenia i jej warunki potwierdza polisa ubezpieczeniowa.

§84. Rozwiązanie umowy ubezpieczenia

1. Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni od dnia jej zawarcia. W takim przypadku umowa ubezpieczenia rozwiązuje się z dniem otrzymania przez PROAMA oświadczenia Ubezpieczającego.
2. Umowa ubezpieczenia rozwiązuje się:
   1) z upływem okresu, na jaki była zawarta,
   2) z dniem przeniesienia prawa własności wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu na osobę trzecią, z wyjątkiem przeniesienia tego prawa na posiadacza pojazdu,
   3) z dniem wyrejestrowania wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu,
   4) z dniem wyczerpania sumy ubezpieczenia,
   5) w przypadkach odrębnie wskazanych w rozdziałach II-VII.
3. PROAMA może rozwiązać umowę ubezpieczenia z ważnych powodów w drodze wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowym. Ważnymi powodami uzasadniającymi rozwiązanie umowy ubezpieczenia jest umyślne podanie przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego nieprawdziwych informacji przy zawieraniu umowy, mających wpływ na prawdopodobieństwo powstania zdarzenia objętego ochrona ubezpieczeniową lub wysokość składki albo okoliczności dotyczących powstania tego zdarzenia lub mających wpływ na wysokości odszkodowania lub świadczenia, zaś w przypadku umowy ubezpieczenia Autocasco również negatywny wynik inspekcji pojazdu lub uniemożliwienie PROAMA jej dokonania w terminie 30 dni od dnia, w którym inspekcja miała być przeprowadzona.

§85. Czas trwania odpowiedzialności PROAMA

1. Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się z dniem następnym po opłaceniu składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, chyba że zapisy rozdziałów II -VII stanowią inaczej lub umówiono się inaczej.
2. Ochrona ubezpieczeniowa kończy się z chwilą rozwiązania umowy ubezpieczenia, chyba że zapisy rozdziałów II-VII stanowią inaczej lub umówiono się inaczej.
3. Ochroną ubezpieczeniową są objęte zdarzenia zdefiniowane odrębnie dla każdego rodzaju ubezpieczenia, które miały miejsce w czasie trwania odpowiedzialności PROAMA.

§86. Sumy ubezpieczenia i gwarancyjne oraz limity odpowiedzialności

1. Suma ubezpieczenia lub suma gwarancyjna, ustalone zgodnie z OWU i wskazane w umowie ubezpieczenia, stanowią górną granicę odpowiedzialności PROAMA w zakresie danego rodzaju ubezpieczenia.
2. W zakresie danego rodzaju ubezpieczenia mogą być również ustalone limity odpowiedzialności dotyczące poszczególnych zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową lub określonych odszkodowań lub innych świadczeń. Limity te są wskazane w OWU lub umowie ubezpieczenia.

§87. Składka ubezpieczeniowa

1. Składka ubezpieczeniowa jest ustalana według taryfy składek obowiązującej w dniu złożenia przez Ubezpieczającego wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia lub w dniu złożenia przez PROAMA oferty zawarcia takiej umowy, na podstawie kryteriów wskazanych odrębnie dla poszczególnych rodzajów ubezpieczenia.
2. Składka ubezpieczeniowa jest płatna jednorazowo przy zawieraniu umowy ubezpieczenia lub w dwóch ratach w terminach i w wysokości wskazanych w umowie ubezpieczenia, o ile nie umówiono się inaczej.
3. W razie niezapłacenia w terminie kolejnej raty składki, PROAMA może wezwać Ubezpieczającego do zapłaty zaległej raty składki z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności PROAMA z upływem tego terminu i rozwiązanie umowy ubezpieczenia z następnym dniem.
4. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa zajścia zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, każda ze stron umowy ubezpieczenia może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki ubezpieczeniowej, poczynając od dnia, gdy zaszła ta okoliczność, jednak nie wcześniej niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia, a druga strona może w terminie 14 dni od otrzymania takiego żądania wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym.
5. Rozwiązanie umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłaty składki za okres, w którym PROAMA udzielała ochrony ubezpieczeniowej.
6. W razie rozwiązania umowy ubezpieczenia przed upływem przewidzianego w niej okresu, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia, ustalonej proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej.

§88. Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego

1. Ubezpieczający i Ubezpieczony są zobowiązani podać do wiadomości PROAMA wszystkie znane sobie okoliczności, o które PROAMA zapytywała przed zawarciem umowy ubezpieczenia oraz zawiadamiać o ich zmianie w trakcie jej trwania, nie później niż w ciągu 7 dni od zaistnienia tych zmian.
2. Ubezpieczający i Ubezpieczony są zobowiązani nie później niż w terminie 14 dni od zmiany właściciela pojazdu mechanicznego wskazanego w umowie ubezpieczenia lub jego wyrejestrowania, poinformować PROAMA o tym fakcie.
3. Ubezpieczający i Ubezpieczony są zobowiązani poinformować PROAMA o utracie dokumentów wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu albo kluczyków lub innych urządzeń służących do otwarcia lub uruchomienia tego pojazdu niezwłocznie, nie później niż następnego dnia od dowiedzenia się o ich utracie, jak też w tym terminie zawiadomić policję o tym fakcie.
4. PROAMA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności nie podanych do wiadomości PROAMA wskutek naruszenia powyższych obowiązków, przy czym jeżeli do ich naruszenia doszło z winy umyślnej Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, w razie wątpliwości przyjmuje się, że zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową i jego następstwa są skutkiem niepodanych lub nieprawdziwych okoliczności.

§89. Wypłata odszkodowania i innych świadczeń

1. Odszkodowanie i inne świadczenia są ustalane i wypłacane w złotych, z wyjątkiem ubezpieczenia Zielona Karta, w którym odszkodowanie lub świadczenie może zostać ustalone i wypłacone w walucie obcej.
2. Kwoty wyrażone w walutach obcych są przeliczane przy ustaleniu odszkodowania lub świadczenia na złote przy zastosowaniu kursu średniego walut obcych zgodnie z ostatnią tabelą ogłoszoną przez Narodowy Bank Polski (NBP) przed dniem ustalenia wysokości odszkodowania lub świadczenia.
3. PROAMA wypłaca odszkodowanie lub świadczenie w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o zdarzeniu objętym ochroną ubezpieczeniową, chyba że wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania lub świadczenia w tym terminie okazało się niemożliwe.
4. Jeżeli w powyższym terminie wyjaśnienie tych okoliczności będzie niemożliwe, wówczas odszkodowanie lub świadczenie zostanie wypłacone w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe z tym, że PROAMA wypłaci bezsporną część odszkodowania lub świadczenia w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o zdarzeniu objętym ochroną ubezpieczeniową.

§90. Regres ubezpieczeniowy

1. Z dniem wypłaty odszkodowania przechodzi na PROAMA roszczenie Ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli PROAMA pokryła tylko część szkody, Ubezpieczonemu przysługuje, co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem PROAMA.
2. Nie przechodzą na PROAMA roszczenia Ubezpieczonego przeciwko osobom, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. Ubezpieczony jest zobowiązany udzielić PROAMA pomocy przy dochodzeniu roszczeń regresowych, w tym dostarczyć odpowiednie dokumenty oraz udzielić niezbędnych informacji.
4. Jeżeli Ubezpieczony bez zgody PROAMA zrzekł się roszczenia przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę lub je ograniczył, PROAMA może odmówić wypłaty odszkodowania lub je odpowiednio zmniejszyć. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia zostało ujawnione po wypłacie odszkodowania, PROAMA może żądać zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.

§91. Skargi i zażalenia

1. Skargi i zażalenia na działanie lub zaniechanie PROAMA związane z zawarciem lub wykonaniem umowy ubezpieczenia są rozpatrywane w terminie 30 dni od ich otrzymania przez PROAMA, najpóźniej w terminie 14 dni od wyjaśnienia okoliczności niezbędnych do załatwienia skargi lub zażalenia.
2. PROAMA informuje zainteresowanego o sposobie załatwienia skargi lub zażalenia niezwłocznie po ich rozpatrzeniu, w sposób uzgodniony z tą osobą.
3. Każdy zainteresowany może też wnieść skargę do Rzecznika Ubezpieczonych.

§92. Zawiadomienia i oświadczenia

Zawiadomienia oraz oświadczenia dotyczące umowy ubezpieczenia mogą być składane na piśmie lub w trakcie rozmowy telefonicznej rejestrowanej i archiwizowanej przez PROAMA, jak też za pośrednictwem serwisu internetowego PROAMA lub pocztą elektroniczną, z wyjątkiem oświadczeń dotyczących rozwiązania umowy ubezpieczenia, które mogą być składane wyłącznie w formie pisemnej pod rygorem nieważności oraz innych zawiadomień i oświadczeń składanych w formie wymaganej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

§93. Prawo i sąd właściwy

1. Umowa ubezpieczenia jest zawierana zgodnie z prawem polskim, a w sprawach w niej nieuregulowanych zastosowanie mają obowiązujące przepisy tego prawa, w szczególności Kodeksu cywilnego i Ustawy o działalności ubezpieczeniowej.
2. Sądem właściwym do rozstrzygania sporów z umowy ubezpieczenia jest sąd właściwości ogólnej lub sąd właściwy miejscowo ze względu na miejsca zamieszkania lub siedzibę Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, Uprawnionego lub innej osoby upoważnionej do otrzymania odszkodowania lub świadczenia.
3. Spory wynikające z umowy ubezpieczenia mogą być również rozpatrywane przez sądy polubowne przy Komisji Nadzoru Finansowego lub Rzeczniku Ubezpieczonych zgodnie z regulaminami tych sądów, o ile tak się umówiono.

§94. Postanowienia końcowe

Niniejsze OWU zostały zatwierdzone w dniu 3 grudnia 2012 roku i mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 stycznia 2013 roku.

Mariusz Kozłowski
Dyrektor Produktu, Aktuariatu
i Likwidacji Szkód

Krzysztof Wanatowicz
Dyrektor ds. Produktów Ubezpieczeniowych

Załączniki do OWU

Załącznik 1. Definicje

Poniższe pojęcia użyte w OWU mają następujące znaczenie:

1) **Autoryzowany warsztat naprawczy (ASO)** – warsztat naprawczy uprawniony do dokonywania napraw pojazdów mechanicznych danej marki na podstawie umowy zawartej z producentem lub oficjalnym importerem tych pojazdów,
2) **Awaria** – unieruchomienie pojazdu mechanicznego lub niemożność dalszej nim jazdy z przyczyn wewnętrznych, niezależnie od ich rodzaju (mechaniczne, elektroniczne, brak paliwa lub zatankowanie niewłaściwego jego rodzaju, itp.), a także przebicie opony lub dętki pojazdu oraz rozładowanie jego akumulatora,
3) **Całkowita i trwała niezdolność do pracy** – całkowita i trwała niezdolność Ubezpieczonego do pracy powstała wskutek nieszczęśliwego wypadku, zawału mięśnia sercowego, wylewu krwi do mózgu lub udaru mózgu oraz stwierdzona prawomocnym orzeczeniem lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
4) **Franszyza integralna** – wskazana w umowie ubezpieczenia kwota, poniżej której szkoda nie jest objęta ochroną ubezpieczeniową,
5) **Franszyza redukcyjna** – wskazana w umowie ubezpieczenia kwota, o którą jest pomniejszane wypłacane odszkodowanie,
6) **Inspekcja pojazdu** – identyfikacja i oględziny pojazdu mechanicznego zgłoszonego jako przedmiot ubezpieczenia w celu weryfikacji i ustalenia danych tego pojazdu i jego stanu technicznego,
7) **Klasa pojazdu** – (segment pojazdu) grupa pojazdów wyodrębniona ze względu na ich wymiary, wyposażenie i przeznaczenie,
8) **Kradzież** - czyn określony w art. 278 (kradzież), w art. 279 (kradzież z włamaniem), w art. 280 (rozbój) lub art. 282 (wymuszenie rozbójnicze) Kodeksu karnego,
9) **Nagłe zachorowanie** - powstały w sposób nagły i niespodziewany stan chorobowy, zagrażający życiu lub zdrowiu Ubezpieczonego, wymagający udzielenia mu natychmiastowej pomocy medycznej,
10) **Nieautoryzowany warsztat naprawczy** – warsztat naprawczy niemający statusu warsztatu autoryzowanego,
11) **Nieszczęśliwy wypadek** – nagłe zdarzenie wywołane wyłącznie przyczyną zewnętrzną, niezależne od woli Ubezpieczonego,
12) **Nieszczęśliwy wypadek w związku z ruchem pojazdu mechanicznego** – nieszczęśliwy wypadek, który ma miejsce w związku z ruchem wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu mechanicznego, jak też podczas wsiadania i wysiadania z tego pojazdu, w trakcie jego zatrzymania lub postoju na trasie jazdy, podczas naprawy spowodowanej awarią w czasie jazdy oraz w czasie jego parkowania,
13) **Okres eksploatacji pojazdu** – okres liczony od daty pierwszej rejestracji pojazdu mechanicznego, dokonanej w roku jego produkcji, a jeżeli pierwsza rejestracja nastąpiła w kolejnym roku po roku produkcji lub data pierwszej rejestracji nie jest znana, to liczony od 31 grudnia roku produkcji pojazdu,
14) **Osoba bliska** - współmałżonek, konkubent, konkubina, dzieci (również przysposobione), rodzeństwo i rodzice,
15) **Osoba upoważniona do korzystania z pojazdu** – osoba, która może korzystać z pojazdu mechanicznego za wiedzą i zgodą właściciela pojazdu albo uprawniona do korzystania z pojazdu na podstawie umowy cywilnoprawnej,
16) **Państwo europejskie** – Andora, Austria, Belgia, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Islandia, Liechtenstein, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Macedonia, Malta, Monako, Niemcy, Norwegia, Portugalia, Rumunia, San Marino, Serbia, Czarnogóra, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Ukraina, Watykan, Węgry, Wielka Brytania i Włochy,
17) **Pasażer pojazdu** – każda osoba podróżująca wskazanym w umowie ubezpieczenia pojazdem mechanicznym, z wyłączeniem osoby kierującej tym pojazdem oraz osób w nim przewożonych za opłatą i autostopowiczów,
18) **Pojazd mechaniczny lub Pojazd**:
    a) w ubezpieczeniu Autocasco oraz Assistance - pojazd samochodowy o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony, dopuszczony do ruchu, zarejestrowany lub podlegający rejestracji w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym oraz posiadający ważne badania techniczne, wraz z jego wyposażeniem podstawowym i dodatkowym,
    b) w pozostałych ubezpieczeniach - pojazd mechaniczny zdefiniowany w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych,
19) **Pozostałości pojazdu** – elementy i zespoły pojazdu mechanicznego pozostałe po szkodzie całkowitej, posiadające wartość handlową,
20) **Przedmioty ortopedyczne lub środki pomocnicze** – odpowiednio przedmioty ortopedyczne lub środki pomocnicze określone w obowiązujących przepisach dotyczących świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
21) **Sporty o ryzykownym charakterze** - alpinizm, wspinaczka wysokogórska, baloniarstwo, lotniarstwo, motolotniarstwo, paralotniarstwo, szybownictwo oraz pilotowanie jakichkolwiek statków powietrznych, rafting, skoki do wody lub inne sporty wodne uprawiane na rzekach górskich, nurkowanie przy użyciu sprzętu specjalistycznego, narciarstwo i snowboard ekstremalny, skoki na linie, spadochroniarstwo, speleologia, sporty motorowe i motorowodne, sporty i sztuki walki, myślistwo, jazda konna, bobsleje, skoki narciarskie, jazda na nartach wodnych, kitesurfing, udział w wyścigach wszelkiego rodzaju oraz jazdach próbnych, a także próbach szybkościowych poza lekkoatletyką i pływaniem,
22) **Stan nietrzeźwości** – stan organizmu, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi powyżej 0,5 promila alkoholu albo obecności w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm^3,
23) **Stan po użyciu alkoholu** – stan organizmu, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi od 0,2 promila alkoholu do 0,5 promila alkoholu albo obecności w wydychanym powietrzu od 0,1 mg do 0,25 mg alkoholu w 1 dm^3,
24) **Szkoda** – w ubezpieczeniu Autocasco utrata, zniszczenie lub uszkodzenie pojazdu mechanicznego, w tym jego wyposażenia podstawowego lub dodatkowego,
25) **Szkoda całkowita** – w ubezpieczeniu Autocasco zniszczenie lub uszkodzenie pojazdu mechanicznego uniemożliwiające jego odbudowę z przyczyn technicznych lub ekonomicznych zdefiniowanych w OWU,
26) **Szkoda częściowa** – w ubezpieczeniu Autocasco zniszczenie lub uszkodzenie pojazdu mechanicznego w zakresie umożliwiającym jego naprawę, gdy nie ma miejsca szkoda całkowita,
27) **Śmierć Ubezpieczonego** – w ubezpieczeniu Następstw Nieszczęśliwych Wypadków zgon Ubezpieczonego w ciągu 2 lat od zaistnienia odpowiednio nieszczęśliwego wypadku w związku z ruchem pojazdu mechanicznego lub nieszczęśliwego wypadku,
28) **Trwały uszczerbek na zdrowiu** – trwałe (nierokujące poprawy) fizyczne uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, istniejące po zakończeniu leczenia i rehabilitacji, powstałe w ciągu 2 lat od zaistnienia odpowiednio nieszczęśliwego wypadku w związku z ruchem pojazdu mechanicznego lub nieszczęśliwego wypadku,
29) **Ubezpieczający** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej zawierająca umowę ubezpieczenia,
30) **Ubezpieczony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, na której rachunek jest zawierana umowa ubezpieczenia:
    a) w ubezpieczeniu Autocasco – właściciel pojazdu mechanicznego wskazanego w umowie ubezpieczenia; jeżeli jest kilku współwłaścicieli pojazdu ubezpieczonymi są wszyscy z nich,
    b) w ubezpieczeniu Assistance Wypadkowy - osoba upoważniona do korzystania z wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu mechanicznego i kierująca tym pojazdem,
    c) w ubezpieczeniu Super Assistance - osoba upoważniona do korzystania z wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu mechanicznego i kierująca tym pojazdem oraz pasażerowie tego pojazdu, w liczbie określonej w dowodzie rejestracyjnym pojazdu,
    d) w ubezpieczeniu Następstw Nieszczęśliwych Wypadków Komunikacyjne – osoba upoważniona do korzystania z wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu mechanicznego i kierująca tym pojazdem oraz pasażerowie tego pojazdu, w liczbie określonej w dowodzie rejestracyjnym pojazdu,
    e) w ubezpieczeniu Następstw Nieszczęśliwych Wypadków Domowe – posiadacz wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu mechanicznego oraz jego współmałżonek i dzieci pozostający z nim we wspólnym gospodarstwie domowym,
    f) w ubezpieczeniu Zielona Karta – posiadacz lub kierujący wskazanym w umowie ubezpieczenia pojazdem mechanicznym,
    g) w ubezpieczeniu Utrata Pracy - właściciel wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu mechanicznego, będący osobą fizyczną; jeżeli jest kilku współwłaścicieli pojazdu spełniających warunki objęcia ich ochroną ubezpieczeniową ubezpieczonymi są wszyscy z nich,
31) **Umowa ubezpieczenia** - umowa ubezpieczenia zawarta między PROAMA a Ubezpieczającym na podstawie OWU, potwierdzana dokumentem wystawionym przez PROAMA (polisą ubezpieczeniową),
32) **Umowa obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych** - umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, uregulowana w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych,
33) **Uprawniony** – w ubezpieczeniu Następstw Nieszczęśliwych Wypadków osoba wskazana przez Ubezpieczonego jako uprawniona do otrzymania świadczenia z tytułu jego śmierci, a w razie niewyznaczenia takiej osoby członkowie rodziny i spadkobiercy Ubezpieczonego w następującej kolejności i wysokości tego świadczenia: małżonek Ubezpieczonego (w całości), dzieci Ubezpieczonego (w częściach równych), rodzice Ubezpieczonego (w częściach równych), spadkobiercy Ubezpieczonego (w częściach wynikających z działu spadku),
34) **Urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą** – autoalarm, elektroniczna blokada uruchomienia silnika (immobiliser), mechaniczna blokada skrzyni biegów, system pozycjonowania pojazdu (np. GPS) wraz z aktualną umową abonencką z firmą realizującą usługi monitoringu oraz inne zaakceptowane przez PROAMA atestowane urządzenie lub system urządzeń służących zabezpieczeniu pojazdu przed kradzieżą,
35) **Utrata pracy** – w ubezpieczeniu od Utraty Pracy zarejestrowanie Ubezpieczonego w urzędzie pracy w charakterze bezrobotnego, jeżeli spełnia on warunki do uzyskania zasiłku dla bezrobotnych, a zarejestrowanie jest skutkiem wypowiedzenia Ubezpieczonemu przez pracodawcę umowy o pracę albo rozwiązanie przez pracodawcę z Ubezpieczonym umowy o pracę bez wypowiedzenia bez winy Ubezpieczonego, zgodnie z przepisami prawa pracy, jak też rozwiązanie umowy o pracę za porozumieniem stron w sytuacji, kiedy mają zastosowanie przepisy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (zwolnienia grupowe) lub likwidacji zakładu pracy,
36) **Wartość pozostałości pojazdu** – wartość elementów pojazdu mechanicznego nieuszkodzonych lub uszkodzonych w stopniu pozwalającym na ich dalszy użytek lub sprzedaż,
37) **Wiek pojazdu** - okres liczony od roku produkcji pojazdu mechanicznego, przy czym za pierwszy rok uznaje się rok produkcji pojazdu,
38) **Wyczynowe uprawianie sportów** – uprawianie sportu przez osoby będące członkami związków sportowych, klubów i innych organizacji sportowych, w tym również udział w ogólnokrajowych lub międzynarodowych zawodach sportowych o charakterze nieprofesjonalnym,
39) **Wypadek** – zderzenie się wskazanego w umowie ubezpieczenia pojazdu mechanicznego z innym pojazdem, jak też z osobami, zwierzętami lub przedmiotami znajdującymi się poza pojazdem, a także wywrócenie się tego pojazdu, jego zatonięcie lub pożar, jak również akty wandalizmu oraz skutki włamania lub prób kradzieży pojazdu powodujące jego unieruchomienie,
40) **Wyposażenie dodatkowe** - sprzęt i urządzenia zamontowane w pojeździe mechanicznym na stałe, nie będące jego wyposażeniem podstawowym, do których demontażu niezbędne jest użycie narzędzi mechanicznych,
41) **Wyposażenie podstawowe** - sprzęt i urządzenia będące standardowym trwałym wyposażeniem danego modelu pojazdu mechanicznego lub zamontowane w nim na stałe przed jego pierwszą sprzedażą, jak również sprzęt wymagany zgodnie z przepisami ruchu drogowego (np. gaśnica),
42) **Zawodowe uprawianie sportów** – uprawianie sportu przez osoby będące członkami związków sportowych, klubów i innych organizacji sportowych biorących udział w ogólnokrajowych lub międzynarodowych zawodach sportowych o charakterze profesjonalnym, w tym również udział w takich zawodach, jak również uzyskiwanie jakiegokolwiek dochodu z powyższych tytułów,
43) **Zdarzenie losowe** – w ubezpieczeniu Autocasco nagłe i niespodziewane zdarzenie, niezależne od woli Ubezpieczonego, powodujące szkodę we wskazanym w umowie ubezpieczenia pojeździe mechanicznym, w tym kradzież tego pojazdu lub jego wyposażenia podstawowego lub dodatkowego lub jej usiłowanie,
44) **Zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową**:
    a) w ubezpieczeniu Autocasco – zdarzenie losowe,
    b) w ubezpieczeniu Assistance Wypadkowy – wypadek pojazdu mechanicznego oraz potrzeba skorzystania przez Ubezpieczonego z usługi serwisu informacyjnego,
    c) w ubezpieczeniu Super Assistance – wypadek, awaria lub kradzież pojazdu mechanicznego oraz inne zdarzenia wskazane w OWU jako objęte ochroną ubezpieczeniową, jak też potrzeba skorzystania przez Ubezpieczonego z usług serwisu informacyjnego lub infolinii medycznej,
    d) w ubezpieczeniu Następstw Nieszczęśliwych Wypadków Komunikacyjne - nieszczęśliwy wypadek w związku z ruchem pojazdu mechanicznego,
    e) w ubezpieczeniu Następstw Nieszczęśliwych Wypadków Domowe - nieszczęśliwy wypadek,
    f) w ubezpieczeniu Zielona Karta – wyrządzenie szkody osobie trzeciej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego wskazanego w umowie ubezpieczenia,
    g) w ubezpieczeniu od Utraty Pracy – nieszczęśliwy wypadek, zawał mięśnia sercowego, wylew krwi do mózgu lub udaru mózgu oraz utrata pracy.

Załącznik 2. Tabele uszczerbku na zdrowiu

Tabela 1. Trwałe uszkodzenia ciała

Rodzaj trwałego uszkodzenia ciała	Procent sumy ubezpieczenia określonej w umowie
Utrata kończyny górnej wraz z łopatką	75
Utrata kończyny górnej w obrębie ramienia (z zachowaniem tylko 1/3 bliższej kości ramiennej)	65
Utrata przedramienia w okolicy nadgarstka	50
Utrata ręki na poziomie nadgarstka	50
Utrata kończyny dolnej przez wyłuszczenie jej w stawie biodrowym	85
Utrata kończyny dolnej na poziomie uda	70
Utrata kończyny dolnej w obrębie podudzia	40
Utrata kończyny dolnej na poziomie stawu kolanowego	65
Utrata palców ręki II, III, IV, V	8
Utrata obu paliczków kciuka bez kości śródręcza	15
Utrata stopy w całości	50
Utrata stopy w obrębie kości śródstopia	20
Utrata palców stopy II, III, IV, V	2 (za każdy palec)
Utrata palucha	7
Całkowita utrata wzroku jednego oka z jednoczesnym wyłuszczeniem gałki ocznej	38
Całkowita utrata wzroku w obu oczach	100
Całkowita utrata słuchu w jednym uchu	50
Całkowita utrata słuchu w obu uszach	100
Utrata małżowiny usznej	15
Utrata obu małżowin usznych	25
Utrata języka	50
Utrata nosa	30
Utrata zębów	1 (za każdy ząb)
Utrata śledziony	15
Utrata jednej nerki przy drugiej zdrowej i prawidłowo działającej	35
Utrata prącia	40
Utrata macicy w wieku do 50 lat	40
Utrata macicy w wieku powyżej 50 lat	20
Utrata jednego jajnika lub jądra	20
Utrata obu jąder lub obu jajników	40
Zaburzenia mowy - afazja całkowita z agrafią i aleksją	80
Zaburzenia mowy – afazja całkowita motoryczna	60
Porażenie połowicze lub paraplegie (porażenia kończyn dolnych) uniemożliwiające samodzielne stanie i chodzenie w stopniu od 0 - 1° wg Skali Lovette'a	100

Tabela 2. Złamania kości oraz zwichnięcia i skręcenia stawów*

Rodzaj złamania oraz zwichnięcia i skręcenia stawów	Procent sumy ubezpieczenia określonej w umowie
Uszkodzenie kości sklepienia i podstawy czaszki	5
Złamania szczęki lub żuchwy bez zaburzeń czynności stawu żuchwowo-skroniowego	1
Złamania szczęki lub żuchwy z zaburzeniami czynności stawu żuchwowo-skroniowego	5
Złamania nosa bez zaburzeń oddychania	1
Złamania nosa z zaburzeniami oddychania	5
Złamania łopatki, obojczyka	5
Złamanie mostka	10
Zwichnięcie stawu obojczykowo-barkowego lub obojczykowo-mostkowego	5
Złamanie żebra, żeber	2 (za żebro); 10 - maksymalnie z tytułu złamania wielu żeber
Złamania kości ramiennej	5
Złamanie obwodowej nasady kości ramiennej (uszkodzenie stawu łokciowego)	5
Złamania w obrębie kości przedramienia (jednej lub obu - nasada dalsza, trzon)	5
Złamanie, skręcenie, zwichnięcie nadgarstka	3
Zwichnięcia w obrębie stawu łokciowego	5
Złamania w obrębie kości ręki z wyłączeniem kości palców	3
Złamania, zwichnięcia, skręcenia stawów w obrębie palców ręki II–V	1 (za każdy palec)
Zwichnięcia, złamania w obrębie kciuka	3
Złamanie miednicy z przerwaniem obręczy biodrowej	5
Zwichnięcia, złamania panewki, bliższej nasady kości udowej, złamania szyjki, złamania krętarzowe stawu biodrowego	5
Złamania kości udowej	5
Złamania w obrębie kości podudzia (jednej lub obu)	5
Zwichnięcia, skręcenia stawu kolanowego, złamania kości tworzących staw kolanowy	1
Złamania, skręcenia kości śródstopia	3
Złamania, skręcenia w obrębie palucha	1
Złamania, skręcenia w obrębie kości palców stopy II–V	1
Izolowane złamania strzałki	3
Zwichnięcia, skręcenia, złamania stawu skokowego	1
Złamania kości piętowej lub skokowej	5
Skręcenie kręgosłupa szyjnego	3
Złamania w obrębie kręgosłupa – dotyczy wyrostków poprzecznych, kolczystych kręgów	1 (za wyrostek)
Złamania kości ogonowej	3
Złamanie zęba stałego	0,5 (za każdy ząb)

* Tabela nie obejmuje zwichnięć nawykowych stawów.

Tabela 3. Oparzenia lub odmrożenia

Rodzaj i rozległość oparzenia/odmrożenia	Procent sumy ubezpieczenia określonej w umowie
Oparzenie II st. do 1% powierzchni ciała	1
Oparzenie II st. powyżej 1% do 15% powierzchni ciała	2
Oparzenie II st. powyżej 15% do 30% powierzchni ciała	4
Oparzenie II st. powyżej 30% powierzchni ciała	10
Oparzenie III st. do 5% powierzchni ciała	2
Oparzenie III st. powyżej 5% do 10% powierzchni ciała	5
Oparzenie III st. powyżej 10% do 30% powierzchni ciała	10
Oparzenie III st. powyżej 30% powierzchni ciała	15
Oparzenie dróg oddechowych leczone w szpitalu	15
Odmrożenie II st. albo wyższy – jednego palca ręki lub palca stopy	1
Odmrożenie II st. albo wyższy – więcej niż jednego palca ręki lub palca stopy, odmrożenie nosa lub ucha	3

Tabela 4. Wstrząśnienie lub podejrzenie wstrząśnienia mózgu

Okres pobytu w szpitalu	Procent sumy ubezpieczenia określonej w umowie
Powyżej 1 dnia	1
Powyżej 2 dni	1,5
Powyżej 3 dni	2

01002